

ВНЕОЧЕРЕДНАЯ ПЯТАЯ СЕССИЯ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР 1-го СОЗЫВА

О внешней политике Советского Союза

Доклад Председателя Совета Народных Комиссаров и Народного Комиссара Иностранных Дел тов. В.М. Молотова на заседании Верховного Совета Союза ССР 31 октября 1939г.

[Приступаем к рассмотрению первого вопроса порядка дня. Слово для доклада о внешней политике Правительства предоставляется Председателю Совета Народных Комиссаров и Народному Комиссару Иностранных дел Вячеславу Михайловичу Молотову. (Б у р н ы е, п р о д о л ж и т е л ь н ы е а п л о д и с м е н т ы. В с е в с т а ю т. Р а з д а ю т с я в о з г л а с ы : «Да здравствует товарищ Молотов!»). «Ура товарищу Молотову!»), «Да здравствует сталинская политика мира!»)]

Товарищи депутаты!

За последние два месяца в международной обстановке произошли важные изменения. Это относится, прежде всего, к положению в Европе, но также и к странам, находящимся далеко за пределами Европы. В связи с этим надо указать на три основных обстоятельства, имеющих решающее значение.

Во-первых, надо указать на изменения, происшедшие в отношениях между Советским Союзом и Германией. Со времени заключения 23 августа советско-германского договора о ненападении был положен конец ненормальным отношениям, существовавшим в течение ряда лет между Советским Союзом и Германией. На смену вражды, всячески подогревавшейся со стороны некоторых европейских держав, пришло сближение и установление дружественных отношений между СССР и Германией. Дальнейшее улучшение этих новых, хороших отношений нашло свое выражение в германо-советском договоре о дружбе и границе между СССР и Германией, подписанном 28 сентября в Москве. Происшедший крутой поворот в отношениях между Советским Союзом и Германией, между двумя самыми крупными государствами Европы, не мог не сказаться на всем международном положении. При этом события целиком подтвердили ту оценку политического значения советско-германского сближения, которая была дана на прошлой Сессии Верховного Совета.

Во-вторых, надо указать на такой факт, как военный разгром Польши и распад Польского государства. Правящие круги Польши не мало кичились "прочностью" своего государства и "мощью" своей армии. Однако, оказалось достаточным короткого удара по Польше со стороны сперва германской армии, а затем - Красной Армии, чтобы ничего не осталось от этого уродливого детища Версальского договора, жившего за счет угнетения непольских национальностей. "Традиционная политика" беспринципного лавирования и игры между Германией и СССР оказалась несостоятельной и полностью обанкротилась.

В-третьих, следует признать, что вспыхнувшая в Европе большая война внесла коренные изменения во всю международную обстановку. Эта война началась между Германией и Польшей и превратилась в войну между Германией - с одной стороны, Англией и Францией - с другой стороны. Война между Германией и Польшей закончилась быстро, ввиду полного банкротства польских руководителей. Польше, как известно, не помогли ни английские, ни французские гарантии. До сих пор, собственно, так и неизвестно, что это были за "гарантии". **(Общий смех)**. Начавшаяся между Германией и англо-французским блоком война находится лишь в своей первой стадии и по-настоящему еще не развернулась. Тем не менее, понятно, что такая война

должна была внести коренные изменения в положение Европы, да и не только Европы.

В связи с этими важными изменениями международной обстановки, некоторые старые формулы, которыми мы пользовались еще недавно, - и к которым многие так привыкли - явно устарели и теперь неприменимы. Надо отдать себе в этом отчет, чтобы избежать грубых ошибок в оценке сложившегося нового политического положения в Европе.

Известно, например, что за последние несколько месяцев такие понятия, как "агрессия", "агрессор" получили новое конкретное содержание, приобрели новый смысл. Не трудно догадаться, что теперь мы не можем пользоваться этими понятиями в том же смысле, как, скажем, 3-4 месяца тому назад. Теперь, если говорить о великих державах Европы, Германия находится в положении государства, стремящегося к скорейшему окончанию войны и к миру, а Англия и Франция, вчера еще ратовавшие против агрессии, стоят за продолжение войны и против заключения мира. Роли, как видите, меняются.

Попытки английского и французского правительств оправдать эту свою новую позицию данными Польше обязательствами, разумеется, явно несостоятельны. О восстановлении старой Польши, как каждому понятно, не может быть и речи. Поэтому бессмысленным является продолжение теперешней войны под флагом восстановления прежнего Польского государства. Понимая это, правительства Англии и Франции, однако, не хотят прекращения войны и восстановления мира, а ищут нового оправдания для продолжения войны против Германии.

В последнее время правящие круги Англии и Франции пытаются изобразить себя в качестве борцов за демократические права народов против гитлеризма, причем английское правительство об'явило, что будто-бы для него целью войны против Германии является, не больше и не меньше, как "уничтожение гитлеризма". Получается так, что английские, а вместе с ними и французские, сторонники войны об'явили против Германии что-то вроде "идеологической войны", напоминающей старые религиозные войны. Действительно, в свое время религиозные войны против еретиков и иноверцев были в моде. Они, как известно, привели к тягчайшим для народных масс последствиям, к хозяйственному разорению и к культурному одичанию народов. Ничего другого эти войны и не могли дать. Но эти войны были во времена средневековья. Не к этим ли временам средневековья, к временам религиозных войн, суеверий и культурного одичания тянут нас снова господствующие классы Англии и Франции? Во всяком случае, под "идеологическим" флагом теперь затеяна война еще большего масштаба и еще больших опасностей для народов Европы и всего мира. Но такого рода война не имеет для себя никакого оправдания. Идеологию гитлеризма, как и всякую другую идеологическую систему, можно признавать или отрицать, это - дело политических взглядов. Но любой человек поймет, что идеологию нельзя уничтожить силой, нельзя покончить с нею войной. Поэтому не только бессмысленно, но и преступно вести такую войну, как война за "уничтожение гитлеризма", прикрываемая фальшивым флагом борьбы за "демократию". В самом деле, никак нельзя назвать борьбой за демократию такие действия, как закрытие коммунистической партии во Франции, аресты коммунистических депутатов французского парламента или урезывание политических свобод в Англии, неослабевающий национальный гнет в Индии и т.п.

Не ясно ли, что цель теперешней войны в Европе не в том, о чем говорят в официальных выступлениях для широкого круга слушателей во Франции и Англии, то-есть не в борьбе за демократию, а в чем-то другом, о чем не говорят эти господа открыто.

Действительная причина англо-французской войны против Германии не в том, что Англия и Франция поклялись будто бы восстановить прежнюю Польшу и, конечно, не в том, что они решили будто-бы взять на себя задачу борьбы за демократию. У правящих кругов Англии и Франции есть, разумеется, другие более действительные мотивы для войны против Германии. Эти мотивы относятся не к области какой-либо идеологии, а к сфере их сугубо материальных интересов, как могущественных колониальных держав.

Британская империя, население которой достигает 47 миллионов, владеет колониями с населением в 480 миллионов человек. Колониальная империя Франции, население которой не превышает 42 миллионов, охватывает 70 миллионов жителей во французских колониях. Владение этими колониями, дающее возможность эксплуатировать сотни миллионов людей, является основой мирового господства Англии и Франции. Страх перед германскими притязаниями на эти колониальные владения - вот в чем подоплека теперешней войны Англии и Франции против Германии, которая серьезно усилилась за последнее время в результате развала Версальского договора. Опасения за потерю мирового господства диктуют правящим кругам Англии и Франции политику разжигания войны против Германии.

Таким образом, империалистический характер этой войны очевиден для каждого, кто хочет видеть действительное положение дел, кто не закрывает глаз на факты.

Из всего этого видно, кому нужна эта война, ведущаяся из-за мирового господства. Конечно, не рабочему классу. Такая война не сулит рабочему классу ничего, кроме кровавых жертв и бедствий.

После этого, судите сами: изменилось или не изменилось за последний период содержание таких понятий, как "агрессия", "агрессор"? Не трудно видеть, что употребление этих слов в старом смысле, - то-есть, как это было до последнего решительного поворота в политических отношениях между Советским Союзом и Германией и до начала большой империалистической войны в Европе, - может порождать только путаницу в головах и неизбежно будет толкать к ошибочным выводам. Чтобы этого не случилось, мы не должны допускать некритического отношения к тем старым понятиям, которые неприменимы в новой международной обстановке.

Так сложилась международная обстановка в последний период.

Перейдем к изменениям, происшедшим во внешнем положении самого Советского Союза. Изменения здесь произошли не маленькие, но, если говорить о главном, то нельзя не признать следующего: благодаря последовательному проведению своей мирной внешней политики, нам удалось значительно усилить свои позиции и международный вес Советского Союза.

(Продолжительные аплодисменты).

Наши отношения с **Германией**, как я уже сказал, улучшились коренным образом. Здесь дело развивалось по линии укрепления дружественных отношений, развития практического сотрудничества и политической поддержки Германии в ее стремлениях к миру. Заключенный между Советским Союзом и Германией договор о ненападении обязывал нас к нейтралитету в случае участия Германии в войне. Мы последовательно проводили эту линию, чему отнюдь не противоречит вступление наших войск на территорию бывшей Польши, начавшееся 17 сентября. Достаточно напомнить, что тогда же, 17 сентября, Советское Правительство разослало всем государствам, с которыми оно имеет дипломатические отношения, специальную ноту с заявлением о том, что СССР и впредь будет проводить политику нейтралитета в отношениях с ними. Как известно, наши войска вступили на территорию Польши только после того, как Польское государство распалось и фактически перестало существовать. Оставаться нейтральными к таким фактам мы, разумеется, не могли, так как в результате этих событий перед нами встали острые вопросы безопасности нашего государства. К тому же Советское Правительство не могло не считаться с исключительным положением, создавшимся для братского населения Западной Украины и Западной Белоруссии, которое в развалившейся Польше оказалось брошенным на произвол судьбы.

Последующие события полностью подтвердили, что новые советско-германские отношения построены на прочной базе взаимных интересов. После вступления частей Красной Армии на территорию бывшего Польского государства возникли серьезные вопросы разграничения государственных интересов СССР и Германии. Эти вопросы были быстро урегулированы по взаимному согласию. Германско-советский договор о дружбе и границе между СССР и Германией, заключенный в конце сентября, закрепил наши отношения с Германским государством.

Отношения Германии с другими западно-европейскими буржуазными государствами за последние два десятилетия определялись прежде всего, стремлением Германии разбить путы Версальского договора, творцами которого были Англия и Франция при активном участии Соединенных Штатов Америки. Это, в конечном счете, и привело к теперешней войне в Европе.

Отношения Советского Союза с Германией строились на другой основе, не имеющей ничего общего с интересами увековечения послевоенной Версальской системы. Мы всегда были того мнения, что сильная Германия является необходимым условием прочного мира в Европе. Было бы смешно думать, что Германию можно "просто вывести из строя" и скинуть со счетов. Державы, лелеющие эту глупую и опасную мечту, не учитывают печального опыта Версаля, не отдают себе отчета в возросшей мощи Германии и не понимают того, что попытка повторить Версаль при нынешней международной обстановке, в корне отличающейся от обстановки 1914 года, - может кончиться для них крахом.

Мы неуклонно стремились к улучшению отношений с Германией и всемерно приветствовали такого рода стремления в самой Германии. Теперь наши отношения с Германским государством построены на базе дружественных отношений, на готовности поддерживать стремления Германии к миру и, вместе с тем, на желании всемерно содействовать развитию советско-германских хозяйственных отношений ко взаимной выгоде обоих государств. Надо специально отметить, что происшедшие в советско-германских отношениях изменения в политической области создали благоприятные предпосылки для развития советско-германских хозяйственных отношений. Последние хозяйственные переговоры Германской делегации в Москве и происходящие в данный момент переговоры Советской хозяйственной делегации в Германии готовят широкую базу для развития товарооборота между Советским Союзом и Германией.

Теперь разрешите остановиться на событиях, непосредственно связанных с вступлением наших войск на территорию бывшего Польского государства. Мне нет необходимости описывать ход этих событий. Обо всем этом подробно говорилось в нашей печати и вы, товарищи депутаты, хорошо знакомы с фактической стороной. Скажу лишь о самом существенном.

Нечего доказывать, что в момент полного распада Польского государства наше правительство обязано было протянуть руку помощи проживающим на территории **Западной Украины и Западной Белоруссии** братьям-украинцам и братьям-белоруссам. Оно так и поступило. **(Бурные, продолжительные аплодисменты. Депутаты встают и устраивают овацию)**. Красная Армия вступила в эти районы при всеобщем сочувствии украинского и белорусского населения, встречавшего наши войска, как своих освободителей от панского гнета, от гнета польских помещиков и капиталистов.

При боевом продвижении Красной Армии по этим районам у наших воинских частей были местами серьезные стычки с польскими частями, а, стало быть, были и жертвы. Каковы были эти жертвы, видно из следующего. На белорусском фронте в частях Красной Армии, считая начальствующий и рядовой состав, мы имели убитых - 246 и раненых - 503, а всего - 749. На украинском фронте мы имели убитых из начальствующего и рядового состава - 491 и раненых - 1.359, а всего - 1.850. Следовательно, общее количество жертв, понесенных Красной Армией на территории Западной Белоруссии и Западной Украины, составляет: убитых - 737, раненых - 1.862, то-есть в целом - 2.599 человек. Что касается наших боевых трофеев в Польше, то они составляют 900 с лишним орудий, свыше 10.000 пулеметов, свыше 300 тысяч винтовок, более 150 миллионов винтовочных патронов, около 1 миллиона артиллерийских снарядов, до 300 самолетов и т.д.

Перешедшая к СССР территория по своим размерам равна территории большого европейского государства. Так, территория Западной Белоруссии достигает 108 тысяч квадратных километров, с населением в 4 миллиона 800 тысяч человек. Территория Западной Украины составляет 88 тысяч квадратных километров, с населением в 8 миллионов человек.

Таким образом, перешедшая к нам территория Западной Украины вместе с территорией Западной Белоруссии составляет 196 тысяч квадратных километров, а ее население - около 13 миллионов человек, из которых украинцев - более 7 миллионов, белоруссов - более 3 миллионов, поляков - свыше 1 миллиона, евреев - свыше 1 миллиона.

Политическое значение этих событий трудно переоценить. Все сообщения с Западной Украины и Западной Белоруссии свидетельствуют о том, что население с неопишуемым восторгом встретило свое освобождение от панского гнета и горячо приветствовало новую великую победу Советской власти. **(Взрыв долгих аплодисментов)**. Прошедшие в последние дни выборы в Народные Собрания Западной Украины и Западной Белоруссии, которые здесь были впервые организованы на основе всеобщего, прямого и равного избирательного права, с тайной подачей голосов, показали, что, по крайней мере, 9/10 населения этих областей были уже давно подготовлены для воссоединения с Советским Союзом. Известные уже теперь всем нам решения Народных Собраний во Львове и Белостоке свидетельствуют о полном единодушии народных избранников во всех политических вопросах.

Перейдем к нашим отношениям с прибалтийскими странами. Как известно, и здесь произошли существенные изменения.

В основе отношений Советского Союза с **Эстонией, Латвией и Литвой** лежат соответствующие мирные договоры, заключенные в 1920 году. По этим договорам Эстония, Латвия и Литва получили самостоятельное государственное существование, причем за весь истекший период Советский Союз неизменно проводил дружественную политику в отношении этих, вновь созданных, малых государств. В этом нашло свое выражение коренное отличие политики Советской власти от политики царской России, зверски угнетавшей малые народы, не дававшей им какой-либо возможности самостоятельного национально-государственного развития и оставившей у них не мало тягостных воспоминаний. Следует признать, что опыт истекших двух десятилетий развития дружественных советско-эстонских, советско-латвийских и советско-литовских отношений создал благоприятные предпосылки для дальнейшего укрепления политических и всяких других отношений СССР с прибалтийскими соседями. Это показали и последние дипломатические переговоры с представителями Эстонии, Латвии и Литвы, и те договоры, которые были подписаны в Москве, в результате этих переговоров.

Вы знаете, что Советский Союз заключил такие пакты взаимопомощи с Эстонией, Латвией и Литвой, которые имеют крупнейшее политическое значение. Принципиальная основа этих пактов одинаковая. Они основаны на взаимопомощи между Советским Союзом, - с одной стороны, Эстонией, Латвией и Литвой, - с другой стороны, включая и военную помощь друг другу, в случае нападения на кого-либо из них. Ввиду особого географического положения этих стран, являющихся своего рода подступами к СССР, особенно со стороны Балтийского моря, эти пакты предоставляют Советскому Союзу возможность иметь военно-морские базы и аэродромы в определенных пунктах Эстонии и Латвии, а в отношении Литвы устанавливают совместную с Советским Союзом защиту литовской границы. Создание этих советских военно-морских баз и аэродромов на территории Эстонии, Латвии и Литвы и ввод некоторого количества красноармейских частей для охраны этих баз и аэродромов обеспечивают надежную опору обороны не только для Советского Союза, но и для самих прибалтийских государств и, тем самым, служат делу сохранения мира, в котором заинтересованы наши народы.

Имевшие место в последнее время дипломатические переговоры с Эстонией, Латвией и Литвой показали, что между нами существует достаточное доверие и нужное понимание необходимости осуществления этих военно-оборонительных мер в интересах как Советского Союза, так и самих этих государств. В переговорах полностью выявилось стремление их участников к сохранению мира и к обеспечению безопасности для наших народов, занятых мирным трудом. Все это и обеспечило успешное окончание переговоров и заключение Пактов взаимопомощи, имеющих важное историческое значение.

Особый характер указанных пактов взаимопомощи отнюдь не означает какого-либо вмешательства Советского Союза в дела Эстонии, Латвии и Литвы, как это пытаются изобразить некоторые органы заграничной печати. Напротив, все эти пакты взаимопомощи твердо отоваривают неприкосновенность суверенитета подписавших их государств и принцип невмешательства в дела другого государства. Эти пакты исходят из взаимного уважения государственной, социальной и экономической структуры другой стороны и должны укрепить основу мирного добрососедского сотрудничества между нашими народами. Мы стоим за честное и пунктуальное проведение в жизнь заключенных пактов на условиях полной взаимности и заявляем, что болтовня о советизации прибалтийских стран выгодна только нашим общим врагам и всяким антисоветским провокаторам.

На основе достигнутого улучшения политических отношений с Эстонией, Латвией и Литвой, Советский Союз пошел широко навстречу хозяйственным нуждам этих государств, заключив соответствующие торговые Соглашения. В связи с этими хозяйственными соглашениями, товарооборот с прибалтийскими странами увеличивается в несколько раз и имеет благоприятную перспективу для дальнейшего роста. В условиях, когда торговля всех европейских стран, в том числе и нейтральных государств, переживает громадные затруднения, эти экономические соглашения СССР с Эстонией, Латвией и Литвой имеют для них весьма крупное положительное значение.

Таким образом, сближение, происшедшее между СССР, Эстонией, Латвией и Литвой, будет содействовать более быстрому под'ему сельского хозяйства, промышленности, транспорта и вообще народному благосостоянию наших прибалтийских соседей.

Принципы советской политики в отношении малых стран с особой силой продемонстрированы на примере договора о передаче Литовской Республике города Вильно и Виленской области. При этом Литовское государство с его населением в два с половиной миллиона человек значительно расширяет свою территорию, увеличивает на 550 тысяч человек свое население и получает город Вильно, число жителей которого почти в два раза превышает население теперешней Литовской столицы. Советский Союз пошел на передачу Города Вильно Литовской Республике не потому, что в нем преобладает литовское население. Нет, в Вильно большинство составляет нелитовское население. Но Советское Правительство считалось с тем, что город Вильно, который Польшей был насильственно отторгнут от Литвы, должен принадлежать Литве, как такой город, с которым связано, с одной стороны, историческое прошлое Литовского государства, а с другой - национальные чаяния литовского народа. В заграничной печати указывалось, что в мировой истории не было еще такого случая, чтобы большое государство по собственной воле отдавало малому государству такой большой город. Тем ярче этот акт Советского государства демонстрирует его добрую волю.

В особом положении находятся наши отношения с **Финляндией**. Это объясняется, главным образом, тем, что в Финляндии больше сказываются разного рода внешние влияния со стороны третьих держав. Беспристрастные люди должны, однако, признать, что те же вопросы обеспечения безопасности Советского Союза и, особенно, Ленинграда, которые стояли в переговорах с Эстонией, стоят и в переговорах с Финляндией. Можно сказать, что в некотором отношении вопросы безопасности для Советского Союза здесь стоят даже острее, поскольку главный, после Москвы, город советского государства - Ленинград, находится всего в 32 километрах от границы Финляндии. Это значит, что Ленинград находится от границы другого государства на расстоянии меньшем, чем это нужно для артиллерийского обстрела из современных дальнобойных орудий. С другой стороны, морские подступы к Ленинграду также в значительной мере зависят от того - враждебную или дружественную позицию в отношении Советского Союза занимает Финляндия, которой принадлежит вся северная часть побережья Финского залива и все острова вдоль центральной части Финского залива.

Считаясь с таким положением, а также с создавшейся в Европе обстановкой, можно

рассчитывать, что со стороны Финляндии будет проявлено должное понимание.

На чем основывались отношения Советского Союза с Финляндией за все эти годы? Известно, что основой этих отношений является мирный договор 1920 года по типу наших договоров с другими нашими балтийскими соседями. Советский Союз своим свободным волеизъявлением обеспечил самостоятельное и независимое существование Финляндии. Не может быть сомнений, что только Советское Правительство, признающее принцип свободного развития национальностей, могло пойти на этот шаг. Нужно сказать, что никакое правительство в России, кроме советского, не может допустить существование независимой Финляндии у самых ворот Ленинграда. Об этом красноречиво говорит опыт с "демократическим" правительством Керенского-Церетели, не говоря уже о правительстве князя Львова-Милюкова и, тем более, о царском правительстве. Нет сомнений, это важное обстоятельство могло бы служить хорошей предпосылкой для улучшения советско-финских отношений, в которых, как видно, Финляндия не меньше заинтересована, чем Советский Союз.

Советско-финские переговоры начались недавно, по нашей инициативе. Что является предметом этих переговоров? Не трудно понять, что в современной международной обстановке, когда в центре Европы разворачивается война между крупнейшими государствами, чреватая большими неожиданностями и опасностями для всех европейских государств, - Советский Союз не только имеет право, но и обязан принимать серьезные меры для укрепления своей безопасности. При этом естественно, что Советское Правительство проявляет особую заботу относительно Финского залива, являющегося морским подступом к Ленинграду, а также относительно той сухопутной границы, которая в каких-нибудь 30 километрах нависла над Ленинградом. Я напомним, что население Ленинграда достигло трех с половиной миллионов, что почти равно населению всей Финляндии, насчитывающей 3 миллиона 650 тысяч жителей.

(Веселое оживление в зале).

Едва ли есть основания останавливаться на тех небылицах, которые распространяются заграничной прессой о предложениях Советского Союза в переговорах с Финляндией. Одни утверждают, что СССР "требует" себе г. Випури (Выборг) и северную часть Ладожского озера. Скажем от себя, что это - чистый вымысел и ложь. Другие утверждают, что СССР "требует" передачи ему Аландских островов. Это - такой же вымысел и ложь. Болтают еще о каких-то претензиях, якобы существующих у Советского Союза в отношении Швеции и Норвегии. Но это беспардонное вранье просто не заслуживает опровержения. **(Общий смех).** На самом деле наши предложения в переговорах с Финляндией являются максимально скромными и ограничиваются тем минимумом, без которого невозможно обеспечить безопасность СССР и наладить дружеские отношения с Финляндией.

Мы начали переговоры с представителями Финляндии, для чего Финляндское правительство командировало в Москву г.г. Паасикиви и Таннера, с предложением заключить советско-финский пакт взаимопомощи, примерно, по типу наших пактов взаимопомощи с другими прибалтийскими государствами. Поскольку, однако, Финляндское правительство заявило нам, что заключение такого пакта противоречило бы занятой им позиции абсолютного нейтралитета, мы не стали настаивать на нашем предложении. Мы предложили тогда перейти к конкретным вопросам, в которых мы заинтересованы с точки зрения обеспечения безопасности СССР и, в особенности, безопасности Ленинграда, как со стороны моря - в Финском заливе, так и со стороны суши, ввиду чрезмерной близости пограничной линии к Ленинграду. Мы предложили договориться о том, чтобы отодвинуть на север от Ленинграда на несколько десятков километров советско-финскую границу на Карельском перешейке. Взамен этого мы предложили передать Финляндии часть территории Советской Карелии, превышающую в два раза территорию, передаваемую Финляндией Советскому Союзу. Мы предложили также договориться о том, чтобы Финляндия сдала нам в аренду на определенный срок небольшой участок своей территории в районе входа в Финский залив, дабы мы могли там организовать

военно-морскую базу. При наличии советской военно-морской базы у южного входа в Финский залив, а именно в Балтийском порту, как это обусловлено советско-эстонским пактом взаимопомощи, создание военно-морской базы у северного входа в Финский залив могло бы полностью обеспечить безопасность Финского залива против враждебных покушений со стороны других государств. Мы не сомневаемся в том, что создание такой базы соответствует интересам не только Советского Союза, но и безопасности самой Финляндии. Другие наши предложения и, в частности, наше предложение об обмене территории некоторых островов в Финском заливе, а также части полуостровов Рыбачий и Средний на двойную по размерам территорию в Советской Карелии, повидимому, не встречают возражений со стороны Финляндского правительства. Разногласия в отношении некоторых наших предложений еще не преодолены, а сделанные в этом отношении Финляндией уступки, например частичная уступка территории на Карельском перешейке, явно не достигают цели.

Мы сделали, далее, ряд новых шагов навстречу Финляндии. Мы сказали, что, если будут приняты наши основные предложения, мы готовы снять наши возражения против вооружения Аландских островов, на чем уже давно настаивает Финляндское правительство. Мы оговорили только, что мы снимаем свои возражения против вооружения Аландских островов при условии, что указанные вооружения будут проводиться национальными силами самой Финляндии и что в этих вооружениях третьи страны не будут принимать никакого участия, поскольку и СССР не участвует в них. Мы предложили также Финляндии провести на всей советско-финской границе на Карельском перешейке разоружение укрепленных районов, что должно целиком соответствовать интересам Финляндии. Мы выразили, далее, желание усилить советско-финский пакт ненападения дополнительными взаимными гарантиями. Наконец, упрочение политических советско-финских отношений несомненно явилось бы прекрасной базой и для быстрого под'ема хозяйственных отношений между нашими странами.

Таким образом, мы готовы идти навстречу Финляндии в тех вопросах, о которых она особенно заинтересована.

После всего этого мы не думаем, чтобы со стороны Финляндии стали искать повода к срыву предполагаемого соглашения. Это не соответствовало бы политике дружественных советско-финских отношений и, конечно, нанесло бы серьезный ущерб Финляндии.

Мы уверены, что руководящими финляндскими кругами будет правильно понято значение укрепления советско-финских дружественных отношений и финляндские деятели не поддадутся какому-либо антисоветскому давлению и подстрекательству со стороны кого бы то ни было.

Я должен, однако, сообщить, что даже президент Соединенных Штатов Америки нашел уместным вмешаться в эти вопросы, что трудно согласовать с политикой американского нейтралитета. В своем послании 12 октября на имя т. Калинина, Председателя Президиума Верховного Совета, г. Рузвельт выразил надежду на сохранение и развитие дружеских и мирных отношений между СССР и Финляндией. Можно подумать, что у Соединенных Штатов Америки лучше обстоят дела, скажем, с Филиппинами или с Кубой, которые давно требуют от США свободы и независимости и не могут их получить, чем у Советского Союза с Финляндией, которая давно уже получила от Советского Союза и свободу и государственную независимость.

На послание г. Рузвельта т. Калинин ответил следующим образом:

"Считаю уместным напомнить Вам, господин президент, что государственная независимость Финляндской республики была признана свободным волеиз'явлением Советского Правительства 31 декабря 1917 года, и что суверенитет Финляндии обеспечен за нею мирным договором между РСФСР и Финляндией от 14 октября 1920 года. Указанными актами Советского Правительства определены были основные принципы взаимоотношений между Советским Союзом и Финляндией. В соответствии с этими принципами ведутся и нынешние переговоры между Советским Правительством и

Правительством Финляндии. Вопреки тенденциозным версиям, распространяемым кругами, очевидно, не заинтересованными в европейском мире, единственной целью указанных переговоров является упрочение взаимоотношений между Советским Союзом и Финляндией и укрепление дружественного сотрудничества обеих стран в деле обеспечения безопасности Советского Союза и Финляндии",

После такого ясного ответа Председателя Президиума Верховного Совета СССР должно быть совершенно понятно, что, при наличии доброй воли, Финляндское правительство пойдет навстречу нашим минимальным предложениям, которые не только не противоречат национальным и государственным интересам Финляндии, но укрепляют ее внешнюю безопасность и создают широкую базу для дальнейшего широкого развития политических и хозяйственных отношений между нашими странами.

Несколько слов о переговорах с **Турцией**.

О существовании этих переговоров пишут за границей всякую небылицу. Одни утверждают, что СССР будто бы требовал передачи районов Ардагана и Карса. Скажем от себя, что это - сплошной вымысел и ложь. Другие утверждают, что СССР требовал будто бы изменения международной конвенции, заключенной в Монтре, и преимущественных прав для СССР в вопросе о проливах. Это - тоже вымысел и ложь. На самом деле речь шла о заключении двустороннего пакта взаимопомощи, ограниченного районами Черного моря и проливов. СССР считал, что заключение такого пакта не может побудить его к действиям, которые могли бы втянуть его в вооруженный конфликт с Германией, это - во-первых, и что СССР должен иметь гарантию, что ввиду угрозы войны Турция не пропустит военных кораблей нечерноморских держав через Босфор в Черное море, это - во-вторых. Турция отклонила обе эти оговорки СССР и тем сделала невозможным заключение пакта.

Советско-турецкие переговоры не привели к заключению пакта, но они помогли выяснить или, по крайней мере, прощупать ряд интересующих нас политических вопросов. В современной международной обстановке особенно важно знать истинное лицо и политику государств, отношения с которыми имеют серьезное значение. В политике Турции нам многое стало теперь гораздо яснее, как в результате московских переговоров, так и в результате последних внешне-политических актов Турецкого правительства.

Как известно, правительство Турции предпочло связать свою судьбу с определенной группировкой европейских держав, участвующих в войне. Оно заключило пакт взаимопомощи с Англией и Францией, уже два месяца ведущими войну против Германии. Тем самым Турция окончательно отбросила осторожную политику нейтралитета и вступила в орбиту развертывающейся европейской войны. Этим весьма довольны как в Англии, так и во Франции, которые хотят побольше нейтральных стран вовлечь в свою сферу войны. Не пожалее ли об этом Турция - гадать не будем. (Оживление в зале). Нам приходится лишь отметить эти новые моменты во внешней политике нашего соседа и внимательно следить за развитием событий.

Если Турция до известной степени теперь связала себе руки и склонилась к рискованной для нее поддержке одной из воюющих сторон, то, очевидно, Турецкое правительство сознает ответственность, которую оно этим взяло на себя. Но это не та внешняя политика, которой следует Советский Союз и благодаря которой Советский Союз уже обеспечил не мало внешне-политических успехов. Советский Союз предпочитает и впредь оставить себе руки свободными, последовательно проводить свою политику нейтралитета и не только не содействовать разжиганию войны, а содействовать укреплению имеющихся стремлений к восстановлению мира. Мы уверены в том, что политика мира, которую неуклонно проводит СССР, имеет и в дальнейшем лучшие перспективы. Эту политику мы будем проводить и в районе Черного моря с уверенностью, что полностью обеспечим должное ее проведение, как этого требуют интересы Советского Союза и дружественных ему государств. (Аплодисменты).

Теперь об отношениях с **Японией**.

За последнее время в советско-японских отношениях имеется известное улучшение. Это улучшение наметилось со времени недавнего московского соглашения, в результате которого был ликвидирован известный конфликт на монголо-манчжурской границе.

В течение ряда месяцев, точнее говоря в течение мая, июня, июля, августа и до середины сентября, в Номанханском районе, примыкающем к монголо-манчжурской границе, происходили военные действия с участием японо-манчжурских и советско-монгольских войск. В боевых действиях за этот период участвовали все роды оружия, включая авиацию и тяжелую артиллерию, а бои иногда принимали весьма кровопролитный характер. Никому ненужный конфликт вызвал немалые жертвы на нашей стороне, но эти жертвы были в несколько раз больше на японо-манчжурской стороне. Наконец, Япония обратилась к нам с предложением ликвидировать конфликт, и мы охотно пошли навстречу японскому правительству.

Как известно, конфликт был вызван стремлением Японии присвоить часть территории Монгольской Народной Республики и этим путем насильственно изменить в свою пользу монголо-манчжурскую границу. Такой односторонний метод должен был встретить решительный отпор и показал еще раз свою полную несостоятельность, когда дело касается Советского Союза или его союзников. Если на злополучном примере Польши было недавно продемонстрировано, как дешево иной раз стоят пакты взаимопомощи, подписанные некоторыми великими державами Европы (смех), то на монголо-манчжурской границе было продемонстрировано совсем другое. Здесь было продемонстрировано значение пактов взаимопомощи, под которыми стоит подпись Советского Союза. **(Бурные, долго не смолкающие аплодисменты)**.

Что касается указанного конфликта, то в результате советско-японского соглашения, заключенного 15 сентября в Москве, он был ликвидирован и мир был полностью восстановлен на монголо-манчжурской границе. Тем самым был сделан первый шаг к улучшению советско-японских отношений.

На очереди стоит образование смешанной пограничной комиссии из представителей советско-монгольской и японо-манчжурской сторон. Этой комиссии предстоит рассмотреть некоторые спорные пограничные вопросы. Можно не сомневаться, что если добрая воля будет проявлена не только с нашей стороны, то метод делового рассмотрения пограничных вопросов даст положительные результаты.

Кроме того, выяснилась возможность приступить к переговорам по вопросам советско-японской торговли. Нельзя не признать, что и развитие советско-японского товарооборота соответствует интересам обоих государств.

Таким образом, мы имеем основания говорить о наметившемся улучшении наших отношений с Японией. Сейчас трудно судить, в какой мере можно рассчитывать на быстрое развитие этой тенденции. Нам еще не удалось выяснить, насколько серьезно подготовлена почва для этого в японских кругах. Со своей стороны должен сказать, что мы положительно относимся к этого рода японским предложениям, подходя к ним с точки зрения основной нашей политической позиции и заботы об интересах мира.

Наконец, несколько слов о военной контрабанде и о вывозе оружия из нейтральных стран в воюющие страны.

На днях была опубликована нота Советского Правительства в ответ на ноты Англии от 6 и 11 сентября. В нашей ноте изложена точка зрения СССР на вопросы военной контрабанды и указано, что Советское Правительство не может причислить к военной контрабанде продукты питания, топливо для мирного населения и предметы одежды, что запретить ввоз предметов массового потребления - значит обречь детей, женщин, стариков, больных на бедствия и голодную смерть. Советское Правительство указывает в ноте, что такие вопросы не могут быть предметом одностороннего решения, как сделала это Англия, а должны быть решены с общего

согласия держав. Мы рассчитываем, что нейтральные страны, а также общественное мнение Англии и Франции признают правильность нашей позиции и примут меры к тому, чтобы война между армиями воюющих стран не была превращена в войну против детей, женщин, стариков, больных. Во всяком случае наша страна, как страна нейтральная, не заинтересованная в разжигании войны, примет все меры к тому, чтобы сделать войну менее разрушительной, ослабить ее и ускорить ее окончание в интересах мира.

С точки зрения такой перспективы решение американского правительства об отмене запрета (эмбарго) на вывоз оружия в воюющие страны вызывает законные сомнения. Едва ли может быть сомнение, что это решение будет иметь своим результатом не ослабление войны и не приближение конца войны, а наоборот - усиление, обострение и затяжку войны. Конечно, такое решение может обеспечить высокие барыши для американской военной промышленности. Но вот вопрос: может ли это обстоятельство служить оправданием отмены эмбарго на вывоз оружия из Америки? Ясно, что не может.

Такова международная обстановка в настоящее время. Таковы основы внешней политики Советского Союза.

(Бурные, долго не смолкающие аплодисменты, переходящие в овацию. Все депутаты встают).

Пропагандист и агитатор РККА (журнал) № 21, стр. 1-12, ноябрь 1939 г.

*Внеочередная пятая сессия Верховного Совета СССР 31 октября - 2 ноября 1939 г.
Стенографический отчет. Издание Верховного Совета СССР 1939 г. сс. 7 - 24.*

IN THIS ISSUE

Molotov's Report
On Foreign Policy
Of the USSR

Moscow News

IN THIS I

Decisions of S
Soviet re W. U
W. Beloru

Price 3 cents, 24, 25 kopeks

Editorial Office, Petrovsky Perenlok 8, Moscow, USSR—Ninth Year—No. 45

November

ON THE FOREIGN POLICY OF THE SOVIET UNION

Report of Comrade V.M Molotov, Chairman of the Council of People's Commissars and People's Commissar of Foreign Affairs, at Sitting of Supreme Soviet of USSR on Oct. 31, 1939.

Comrades deputies!

There have been important changes in the international situation during the past two months. This applies above all to Europe, but also to countries far beyond the confines of Europe. In this connection, mention should be made of three principal circumstances which are of decisive importance.

Firstly, mention should be made of the changes that have taken place in the relations between the Soviet Union and Germany. Since the conclusion of the Soviet-German Non-Aggression Pact on August 23, an end has been put to the abnormal relations that existed between the Soviet Union and Germany for a number of years. Instead of enmity, which was fostered in every way by certain European powers, we now have rapprochement and the establishment of friendly relations between the USSR and Germany. A further improvement in these new, good relations found its reflection in the German-Soviet Treaty on Amity and the Frontier Between the USSR and Germany signed in Moscow on September 28. This radical change in the relations between the Soviet Union and Germany, the two biggest states in Europe, was bound to have its effect on the entire international situation. Furthermore, events have entirely confirmed the estimation of the political significance of the Soviet-German rapprochement given at the last session of the Supreme Soviet.

Secondly, mention must be made of such a fact as the defeat of Poland in the war and the collapse of the Polish state. The ruling circles of Poland boasted quite a lot about the "stability" of their state and the "might" of their army. However, one swift blow at Poland, first by the German army and then by the Red Army, and nothing was left of this ugly offspring of the Versailles Treaty, which had existed by oppressing the non-Polish nationalities. The "traditional policy" of unprincipled maneuvering between Germany and the USSR and of playing off one against the other has proved unsound and has suffered complete bankruptcy.

Thirdly, it must be admitted that the big war that has flared up in Europe has caused radical changes in the entire international situation. This war began as a war between Germany and Poland and turned into a war between Germany, on the one hand, and Great Britain and France, on the other. The war between Germany and Poland ended quickly owing to the utter bankruptcy of the Polish leaders. As we know, neither British nor French guarantees were of help to Poland. To this day, in fact, nobody knows what these "guarantees" were. (*General laughter.*) The war between Germany and the Anglo-French bloc is only in its first stage and has not yet been really developed. It is, nevertheless, clear that a war like this was bound to cause radical changes in the situation in Europe, and not only in Europe.

In connection with these important changes in the international situation certain old formulas -

formulas which we employed but recently and to which many people are so accustomed - are now obviously out of date and inapplicable. We must be quite clear on this point, so as to avoid making gross errors in judging the new political situation that has developed in Europe.

We know, for example, that in the past few months such concepts as "aggression" and "aggressor" have acquired a new, concrete connotation, a new meaning. It is not hard to understand that we can no longer employ these concepts in the sense we did, say, three or four months ago. Today, as far as the European great powers are concerned, Germany is in the position of a state which is striving for the earliest termination of the war and for peace, while Great Britain and France, which but yesterday were declaiming against aggression, are in favor of continuing the war and are opposed to the conclusion of peace. The roles, as you see, are changing.

The efforts of the British and French Governments to justify this new position of theirs on the grounds of their undertakings to Poland are, of course, obviously unsound. Everybody realizes that there can be no question of restoring the old Poland. It is, therefore, absurd to continue the present war under the flag of the restoration of the former Polish state. Although the Governments of Great Britain and France understand this, they do not want the war stopped and peace restored but are seeking new excuses for continuing the war with Germany.

The ruling circles of Great Britain and France have of late been attempting to depict themselves as champions of the democratic rights of nations against Hitlerism, and the British Government has announced that its aim in the war with Germany is nothing more nor less than the "destruction of Hitlerism." It amounts to this, that the British and, with them, the French supporters of the war have declared something in the nature of an "ideological" war on Germany, reminiscent of the religious wars of the olden times. In fact religious wars against heretics and religious dissenters were once the fashion. As we know, they led to the direst results for the masses, to economic ruin and the cultural deterioration of nations. These wars could have no other outcome. But they were wars of the Middle Ages. Is it back to the Middle Ages, to the days of religious wars, superstition and cultural deterioration that the ruling classes of Great Britain and France want to drag us? In any case, under the "ideological" flag has now been started a war of even greater dimensions and fraught with even greater danger for the peoples of Europe and of the whole world. But there is absolutely no justification for a war of this kind. One may accept or reject the ideology of Hitlerism, as well as any other ideological system; that is a matter of political views. But everybody will understand that ideology cannot be destroyed by force, that it cannot be eliminated by war. It is, therefore, not only senseless but criminal to wage such a war as a war for the "destruction of Hitlerism," camouflaged as a fight for "democracy." And indeed, you cannot give the name of a fight for democracy to such actions as the banning of the Communist Party in France, the arrests of Communist deputies to the French parliament, or the curtailing of political liberties in England or unremitting national oppression in India, etc.

Is it not clear that the aim of the present war in Europe is not what it is proclaimed to be in official statements intended for the broad public in France and England. That is, it is not a fight for democracy but something else, of which these gentlemen do not speak openly.

The real cause of the Anglo-French war with Germany was not that Great Britain and France had vowed to restore the old Poland and not, of course, that they decided to undertake a fight for democracy. The ruling circles of Great Britain and France have, of course, other and more actual motives for going to war with Germany. These motives do not lie in any ideology but in their profoundly material interests as mighty colonial powers.

Great Britain, with a population of 47 million, possesses colonies with a population of 480 million. France, whose population does not exceed 42 million, is a colonial empire embracing a

population of 70 million in the French colonies. The possession of these colonies, which makes possible the exploitation of hundreds of millions of people, is the foundation of the world supremacy of Great Britain and France. It is fear of Germany's claims to these colonial possessions that is at the bottom of the present war of Great Britain and France with Germany, who has grown substantially stronger of late as a result of the collapse of the Versailles Treaty. It is fear of losing world supremacy that dictates to the ruling circles of Great Britain and France the policy of fomenting war with Germany.

Thus, the imperialist character of this war is obvious to anyone who wants to face realities and does not close his eyes to facts.

One can see from all this who is interested in this war, which is being waged for world supremacy. Certainly not the working class. This war promises nothing to the working class but bloody sacrifice and hardships.

Now judge for yourselves whether the meaning of such concepts as "aggression" and "aggressor" has changed recently or not. It is not difficult to see that the use of these words in their old meaning, that is, the meaning attached to them before the recent decisive turn in the political relations between the Soviet Union and Germany and before the outbreak of the great imperialist war in Europe, can only create confusion in people's minds and must inevitably lead to erroneous conclusions. To avoid this, we must not allow an uncritical attitude toward old concepts which are no longer applicable in the new international situation.

That has been the course of international affairs in the recent period.

I shall now pass on to the changes that have taken place in the international position of the Soviet Union itself. Here the changes have been no mean ones; but if we confine ourselves to essentials, the following must be admitted, namely, that thanks to our consistently pursued peaceful foreign policy we have succeeded in considerably strengthening our position and the international weight of the Soviet Union. (*Prolonged applause.*)

As I have said, our relations with **Germany** have radically improved. Here the development has proceeded along the line of strengthening our friendly relations, extending our practical cooperation and rendering Germany political support in her efforts for peace. The non-aggression pact concluded between the Soviet Union and Germany bound us to maintain neutrality in the case of Germany participating in a war. We have consistently pursued this course, which was in no wise contradicted by the entry of our troops into the territory of former Poland, beginning September 17. It will be sufficient to recall the fact that on that same day, September 17, the Soviet Government sent a special note to all states with which it maintains diplomatic relations, declaring that the USSR will continue its policy of neutrality in its relations with them. It is known that our troops entered the territory of Poland only after the Polish state had collapsed and had actually ceased to exist. Naturally, we could not remain neutral toward these facts, since as a result of these events we were confronted with urgent problems concerning the security of our state. Furthermore, the Soviet Government could not but reckon with the exceptional situation created for our brothers in Western Ukraine and Western Belorussia, who had been abandoned to their fate as a result of the collapse of Poland.

Subsequent events fully confirmed that the new Soviet-German relations are based on a firm foundation of mutual interests. After the Red Army units had entered the territory of the former Polish state, serious questions arose relating to the delimitation of the state interests of the USSR and Germany. These questions were promptly settled by mutual agreement. The German Soviet Treaty on Amity and the Frontier Between the USSR and Germany concluded at the end of

September has consolidated our relations with the German state.

The relations between Germany and the other West European bourgeois states have in the past two decades been determined primarily by Germany's efforts to break the fetters of the Versailles Treaty, whose authors were Great Britain and France, with the active participation of the United States of America. This was what in the long run led to the present war in Europe.

The relations between the Soviet Union and Germany have been based on a different foundation, which has no interest whatever in perpetuating the post-war, Versailles system. We have always held that a strong Germany is an indispensable condition for durable peace in Europe. It would be ridiculous to think that Germany could be "simply put out of commission" and struck off the books. The powers which cherish this foolish and dangerous dream ignore the deplorable experience of Versailles, do not realize Germany's increased might and fail to see that any attempt at a repetition of Versailles in the present state of international affairs, which radically differs from that of 1914, may end in disaster for them.

We have consistently striven to improve our relations with Germany and have whole-heartedly welcomed similar strivings in Germany herself. Today, our relations with the German state are based on friendly relations, on a readiness to support Germany's efforts for peace and, at the same time, on a desire to contribute in every way to the development of Soviet-German economic relations to the mutual benefit of both states. Special mention should be made of the fact that the change that has taken place in Soviet-German political relations created favorable conditions for the development of Soviet-German economic relations. The recent economic negotiations carried on by a German delegation in Moscow and the present negotiations being carried on by a Soviet economic delegation in Germany are preparing a broad basis for the development of trade between the Soviet Union and Germany.

Permit me now to dwell on the events directly connected with the entry of our troops into the territory of the former Polish state. There is no need for me to describe the course of these events. They have been reported in detail in our press, and you, comrades deputies, are well acquainted with the facts. I shall only dwell on what is most essential.

There is no need to prove that at the moment when the Polish state was in a state of complete collapse our Government was obliged to extend a helping hand to our brother Ukrainians and brother Belorussians inhabiting the territory of **Western Ukraine** and **Western Belorussia**. That is what it did. (*Stormy, prolonged applause. The deputies rise and render an ovation.*) When the Red Army marched into these regions, it was greeted with general sympathy by the Ukrainian and Belorussian population, which welcomed our troops as liberators from the yoke of the gentry, from the yoke of the Polish landed proprietors and capitalists.

As the Red Army advanced through these districts, there were serious encounters in some places between our troops and Polish troops and, consequently, there were casualties. These casualties were as follows. On the Belorussian front, counting both commanders and rank-and-file of the Red Army, we had 246 killed and 503 wounded, or a total of 749. On the Ukrainian front we had 491 commanders and rank-and-file killed and 1,359 wounded, or a total of 1,850. Thus the total casualties of the Red Army on the territory of Western Belorussia and Western Ukraine were: 737 killed and 1,862 wounded, or a total of 2,599. As for our trophies in Poland, they consisted of over 900 guns, over 10,000 machine guns, over 300,000 rifles, over 150 million rifle cartridges, over one million artillery shells, about 300 airplanes, etc.

The territory which has passed to the USSR is equal in area to a large European state. Thus, the area of Western Belorussia is 108,000 sq. km. and its population 4,800,000. The area of Western

Ukraine is 88,000 sq. km. and its population 8,000,000. Hence, together, the territory of Western Ukraine and Western Belorussia which has passed to us has an area of 196,000 sq. km. and a population of about 13 million, of whom more than seven million are Ukrainians; more than three million, Belorussians; over one million, Poles, and over one million, Jews.

The political significance of these events can scarcely be overrated. All the reports from Western Ukraine and Western Belorussia show that the population greeted their liberation from the yoke of the gentry with indescribable enthusiasm and rapturously hailed this great new victory of the Soviet system. (*Outburst of prolonged applause.*) The recent elections to the National Assemblies of Western Ukraine and Western Belorussia, conducted for the first time in the history of those territories on the basis of universal, direct and equal suffrage and by secret ballot, have shown that at least nine-tenths of the population of these regions have long been ready to rejoin the Soviet Union. The decisions of the National Assemblies in Lvov and Belostok, with which we are all now familiar, testify to the complete unanimity of the people's representatives on all political questions.

I shall now pass on to our relations with the Baltic countries. As you know, important changes have taken place here as well. The relations of the Soviet Union with **Esthonia, Latvia and Lithuania** are based on peace treaties concluded with the respective countries in 1920. By these treaties Esthonia, Latvia and Lithuania became independent states, and ever since then the Soviet Union has invariably pursued a friendly policy toward these newly created small states. This was a reflection of the radical difference between the policy of the Soviet Government and the policy of tsarist Russia, which brutally oppressed small nations, denied them every opportunity of independent national and political development and left them with most painful memories of itself. It must be admitted that the experience of the past two decades of the development of the Soviet-Esthonian, Soviet-Latvian and Soviet-Lithuanian friendly relations created favorable conditions for a further consolidation of political and all other relations between the USSR and its Baltic neighbors. This has been revealed too in the recent diplomatic negotiations with representatives of Esthonia, Latvia and Lithuania and in the treaties which were signed in Moscow as a result of these negotiations.

As you know, the Soviet Union has concluded pacts of mutual assistance with Esthonia, Latvia and Lithuania that are of major political significance. The principles underlying these pacts are identical. They are based on mutual assistance between the Soviet Union, on the one hand, and Esthonia, Latvia and Lithuania, on the other, and they include military assistance in the event that any of these countries are attacked. In view of the special geographical position of these countries, which are, in a way, approaches to the USSR, particularly from the Baltic Sea, these pacts allow the Soviet Union to maintain naval bases and airdromes in specified points of Esthonia and Latvia and, in the case of Lithuania, the pact provides for the defense of the Lithuanian border jointly with the Soviet Union. The creation of these Soviet naval bases and airdromes on the territory of Esthonia, Latvia and Lithuania and the stationing of a certain number of Red Army units to protect these bases and airdromes insure a reliable defense base not only for the Soviet Union but also for the Baltic states themselves and thereby contribute to the preservation of peace, which is to the interest of our peoples.

Our recent diplomatic negotiations with Esthonia, Latvia and Lithuania have shown that we have sufficient confidence in each other and a proper understanding of the necessity of adopting these measures of military defense in the interests both of the Soviet Union and of these states themselves. The negotiations have fully revealed the desire of the parties concerned to preserve peace and safeguard the security of our peoples, who are engaged in peaceful labor. It was all this that insured the successful completion of the negotiations and the conclusion of the pacts of mutual assistance, which are of great historical importance.

The special character of these mutual assistance pacts in no way implies any interference by the Soviet Union in the affairs of Esthonia, Latvia or Lithuania, as some foreign newspapers are trying to make out. On the contrary, all these pacts of mutual assistance strictly stipulate the inviolability of the sovereignty of the signatory states and the principle of non-interference in each other's affairs. These pacts are based on mutual respect for the state, social and economic structure of the contracting parties and are designed to strengthen the basis for peaceful, good-neighborly cooperation between our peoples. We stand for scrupulous and punctilious observance of the pacts on the basis of complete reciprocity, and we declare that all the nonsense about Sovietizing the Baltic countries is only to the interest of our common enemies and of all anti-Soviet provocateurs.

In view of the improvement in our political relations with Esthonia, Latvia and Lithuania, the Soviet Union has gone a long way to meet the economic needs of these states and has concluded trade agreements with them. Thanks to these economic agreements, trade with the Baltic countries will increase several-fold, and there are favorable prospects for its further growth. At a time when all European countries, including neutral states, are experiencing tremendous trade difficulties, these economic agreements between the USSR and Esthonia, Latvia and Lithuania are of great and positive importance to them.

Thus, the rapprochement between the USSR, on the one hand, and Esthonia, Latvia and Lithuania, on the other, will contribute to a more rapid progress of agriculture, industry, transport and, in general, to the national well-being of our Baltic neighbors.

The principles of Soviet policy towards small countries have been demonstrated with particular force by the treaty providing for the transfer of the city of Vilno and Vilno Region to the Lithuanian Republic. Thereby the Lithuanian state, with its population of 2,500,000, considerably extends its territory, increases its population by 550,000 and receives the city of Vilno, whose population is almost double that of the present Lithuanian capital. The Soviet Union agreed to transfer the city of Vilno to the Lithuanian Republic not because Vilno has a predominantly Lithuanian population. No, the majority of the inhabitants of Vilno is non-Lithuanian. But the Soviet Government took into consideration the fact that the city of Vilno, which was forcibly wrested from Lithuania by Poland, ought to belong to Lithuania as a city with which are associated, on the one hand, the historical past of the Lithuanian state and, on the other, the national aspirations of the Lithuanian people. It has been pointed out in the foreign press that there has never been a case in world history of a big country handing over such a big city to a small state of its own free will.

All the more strikingly, therefore, does this act of the Soviet state demonstrate its good will. Our relations with **Finland** are of a special character. This is to be explained chiefly by the fact that in Finland there is a greater amount of outside influence on the part of third powers. An impartial person must admit, however, that the same problems concerning the security of the Soviet Union and, particularly, of Leningrad that figured in the negotiations with Esthonia also figure in the negotiations with Finland. In a certain sense, it may be said, that in this case the problem of the security of the Soviet Union is even more acute, inasmuch as Leningrad, which after Moscow is the most important city of the Soviet state, is situated at a distance of only 32 km. from the Finnish border. This means that the distance of Leningrad from the border of a foreign state is less than that required for modern long-range guns to shell it. On the other hand, the approaches to Leningrad from the sea also depend to a large extent on whether Finland, to which belongs the entire northern shore of the Gulf of Finland and all the islands along the central part of the Gulf of Finland, is hostile or friendly toward the Soviet Union.

In view of this, as well as in view of the present situation in Europe, it may be expected that Finland will display the necessary understanding.

What has been the basis of relations between the Soviet Union and Finland during all these years? As you know, the basis of these relations has been the peace treaty of 1920, which was on the pattern of our treaties with our other Baltic neighbors. Of its own free will the Soviet Union insured the separate and independent existence of Finland. There can be no doubt that only the Soviet Government, which recognizes the principle of the free development of nationalities, could make such a step. It must be said that none but the Soviet Government in Russia could tolerate the existence of an independent Finland at the very gates of Leningrad. This is eloquently testified to by Finland's experience with the "democratic" government of Kerensky and Tsereteli, not to mention the government of Prince Lvov and Milyukov, let alone the tsarist government. Doubtlessly this important circumstance might serve as a sound premise for an improvement in Soviet-Finnish relations, in which, as may be seen, Finland is no less interested than the Soviet Union.

Soviet-Finnish negotiations were begun recently on our initiative. What is the subject of these negotiations? It is not difficult to see that in the present state of international affairs, when in the center of Europe a war is developing between some of the biggest states, a war fraught with great surprises and dangers for all European states, the Soviet Union is not only entitled but obliged to adopt serious measures to increase its security. It is natural for the Soviet Government to display particular concern with regard to the Gulf of Finland, which is the approach to Leningrad from the sea and also with regard to the land border, which hangs over Leningrad some 30 km. away. I must remind you that the population of Leningrad has grown to 3.5 million, which almost equals the entire population of Finland, amounting to 3,650,000. (*Lively animation in the hall.*)

There is scarcely any need to dwell on the tales spread by the foreign press about the proposals of the Soviet Union in the negotiations with Finland. Some assert that the USSR "demands" the city of Vipuri (Vyborg) and the northern part of Ladoga Lake. Let us say for our part that this is a sheer fabrication and a lie. Others assert that the USSR "demands" the cession of the Aland Islands. This is also a fabrication and a lie. There is also prattle of certain claims that the Soviet Union allegedly has against Sweden and Norway. But such inexcusable prevarication simply does not deserve denial. (*General laughter.*) Actually our proposals in the negotiations with Finland are extremely modest and are confined to that minimum without which it is impossible to safeguard the security of the USSR and to put the friendly relations with Finland on a firm footing.

We began negotiations with the Finnish representatives, Messrs. Paasikivi and Tanner, sent for this purpose by the Finnish Government to Moscow, by proposing the conclusion of a Soviet-Finnish pact of mutual assistance approximately on the lines of our pacts of mutual assistance with the other Baltic states, but inasmuch as the Finnish Government declared that the conclusion of such a pact would contradict its position of absolute neutrality, we did not insist on our proposal. We then proposed that we proceed to discuss the concrete questions in which we are interested from the standpoint of safeguarding the security of the USSR and, especially, the security of Leningrad both from the sea - in the Gulf of Finland - and from the land, in view of the extreme proximity of the border to Leningrad. We have proposed that an agreement be reached to shift the Soviet-Finnish border on the Isthmus of Karelia several dozen kilometers further to the north of Leningrad. In exchange for this we have proposed to transfer to Finland a part of Soviet Karelia double the size of the territory which Finland is to transfer to the Soviet Union. We have further proposed that an agreement be reached for Finland to lease to us for a definite term a small section of her territory near the entrance to the Gulf of Finland, where we could establish a naval base. With a Soviet naval base at the southern entrance to the Gulf of Finland, namely, at Baltiski Port, as provided for by the Soviet-Esthonian Pact of Mutual Assistance, the establishment of a naval base at the northern entrance to the Gulf of Finland would fully safeguard the Gulf of Finland against hostile attempts on the part of other states. We have no doubt that the establishment of such a base would be in the interests not only of the Soviet Union but also of the security of

Finland herself. Our other proposals, in particular our proposals as regards the exchange of certain islands in the Gulf of Finland, as well as parts of the Rybachi and Sredni peninsulas for territory twice as large in Soviet Karelia apparently do not meet with any objections on the part of the Finnish Government. Differences with regard to certain of our proposals have not yet been overcome, and concessions made by Finland in this respect, as, for instance, the cession of a part of the territory of the Isthmus of Karelia, obviously do not meet the purpose.

We have further made a number of new steps to meet Finland halfway. We have declared that if our main proposals are accepted, we shall be prepared to drop our objections to the fortification of the Aland Islands, on which the Finnish Government has been insisting for a long time. We have only made one stipulation: we said that we would drop our objection to the fortification of the Aland Islands on condition that the fortification is done by Finland's own national forces, without the participation of any third country, inasmuch as the USSR will take no part in it. We have also proposed to Finland to disarm the fortified zones along the entire Soviet-Finnish border on the Isthmus of Karelia, which should fully accord with the interests of Finland. We have further expressed our desire to reinforce the Soviet-Finnish Pact of Non-Aggression with additional mutual guarantees. Lastly, consolidation of Soviet-Finnish political relations would undoubtedly form a splendid basis for a rapid development of economic relations between our countries.

Thus, we are ready to meet Finland in matters in which she is particularly interested.

In view of all this, we do not think that Finland will seek for a pretext to frustrate the proposed agreement. This would not be in line with the policy of friendly Soviet-Finnish relations and would, of course, work to the serious detriment of Finland.

I must, however, inform you that even the President of the United States of America considered it proper to intervene in these matters, which one finds it hard to reconcile with America's policy of neutrality. In a message to Comrade Kalinin, Chairman of the Presidium of the Supreme Soviet, dated October 12, Mr. Roosevelt expressed the hope that the friendly and peaceful relations between the USSR and Finland would be preserved and developed. One might think that matters are in better shape between the United States, and, let us say, the Phillipines or Cuba, who have long been demanding freedom and independence from the United States and cannot get them, than between the Soviet Union and Finland, who long ago obtained both freedom and political independence from the Soviet Union.

Comrade Kalinin replied to Mr. Roosevelt's message as follows:

"I consider it proper to remind you, Mr. President, that the political independence of the Republic of Finland was recognized by the free will of the Soviet Government on December 31, 1917, and that the sovereignty of Finland was secured to her by the Treaty of Peace between the RSFSR and Finland of October 14, 1920. These acts of the Soviet Government defined the fundamental principles governing relations between the Soviet Union and Finland. It is in conformity with these principles that the present negotiations between the Soviet Government and the Government of Finland are being conducted. Contrary to tendentious versions spread by circles who are evidently not interested in European peace, the sole object of these negotiations is to consolidate the relations between the Soviet Union and Finland and to strengthen friendly cooperation of the two countries in the matter of safeguarding the security of the Soviet Union and Finland."

After this plain reply by the Chairman of the Presidium of the Supreme Soviet of the USSR, it should be quite clear that, granted good will, the Finnish Government will meet our proposals, which are minimal ones and which - far from militating against the national and state interests of Finland - will enhance her security and form a broad basis for the further extensive development

of political and economic relations between our countries.

A few words about the negotiations with **Turkey**.

All kinds of tales are being spread abroad regarding the substance of these negotiations. Some allege that the USSR demanded the cession of the districts of Ardagan and Kars. Let us say for our part that this is a sheer fabrication and a lie. Others allege that the USSR has demanded changes in the international convention concluded at Montreux and a privileged position for the USSR as regards the straits. That is also a fabrication and a lie. As a matter of fact the subject at issue was the conclusion of a bilateral pact of mutual assistance limited to regions of the Black Sea and the straits. The USSR considered, firstly, that the conclusion of such a pact could not induce it to actions which might draw it into an armed conflict with Germany and, secondly, that the USSR should have a guarantee that in view of the war danger Turkey would not allow warships of non-Black Sea powers through the Bosphorus to the Black Sea. Turkey rejected both these stipulations of the USSR and thereby made the conclusion of a pact impossible.

The Soviet-Turkish negotiations did not lead to the conclusion of a pact but they did help to clear up or, at least, to explore a number of political questions of interest to us. In the present international situation it is particularly important to know the true face and policy of states relations with whom are of serious importance. Many things pertaining to the policy of Turkey have now become much clearer to us both as a result of the Moscow negotiations and as a result of the recent acts of the Turkish Government in the sphere of foreign policy.

As you know, the government of Turkey has preferred to tie up its destinies with a definite group of European powers, belligerents in the present war. It has concluded a pact of mutual assistance with Great Britain and France, who for the past two months have been waging war on Germany. Turkey has thereby definitely discarded the cautious policy of neutrality and has entered the orbit of the developing European war. This is highly pleasing to both Great Britain and France, who are bent on drawing as many neutral countries as possible into their sphere of war. Whether Turkey will not come to regret it, we shall not try to guess. (*Animation in the hall.*) It is only incumbent upon us to take note of these new factors in the foreign policy of our neighbor and to keep a watchful eye on the development of events.

If Turkey has now to some extent tied her hands and has taken the hazardous line of supporting one group of belligerents, the Turkish Government evidently realizes the responsibility it has thereby assumed. But that is not the foreign policy which the Soviet Union is pursuing and thanks to which it has secured not a few successes in the sphere of foreign policy. The Soviet Union prefers to keep its hands free in the future as well, to go on consistently pursuing its policy of neutrality and not only not to help the spreading of war but to help strengthen whatever strivings there are for the restoration of peace. We are confident that the policy of peace which the USSR, has been consistently pursuing holds out the best prospects for the future as well. And this policy we will pursue in the region of the Black Sea too, confident that we shall fully insure its proper application as the interests of the Soviet Union and of the states friendly to it demand. (*Applause.*)

Now as regards our relations with **Japan**.

There has recently been a certain improvement in Soviet-Japanese relations. This improvement has been observed since the recent conclusion of the Moscow agreement as a result of which the well-known conflict on the Mongolo-Manchurian border was liquidated.

For several months or, to be more precise, in May, June, July, August and up to the middle of September, hostilities took place in Nomankhart district, which is adjacent to the Mongolo-

Manchurian border, between Japano-Manchurian and Soviet-Mongolian troops. During this period all arms, including airplanes and heavy artillery, were engaged in action, and battles were sometimes of a very sanguinary character. This absolutely unnecessary conflict exacted rather heavy casualties on our side and casualties several times heavier on the Japano-Manchurian side. Finally Japan made proposals to terminate the conflict and we willingly met the wishes of the Japanese Government.

As you know, the conflict arise owing to Japan's endeavor to appropriate part of the territory of the Mongolian People's Republic and thus forcibly change the Mongolo-Manchurian border in her own favor. Such a unilateral method of action had to meet with a resolute rebuff and it has once again demonstrated its utter unsoundness when applied against the Soviet Union or its allies. Whereas, the example of luckless Poland has recently demonstrated how little the pacts of mutual assistance signed by some of the European great powers are sometimes worth (*laughter*), what happened on the Mongolo-Manchurian border has demonstrated something quite different. It has demonstrated the value of pacts of mutual assistance to which is appended the signature of the Soviet Union. (*Stormy, prolonged applause.*)

As for the conflict in question, it was liquidated by the Soviet-Japanese agreement concluded in Moscow on September 15 and peace has been fully restored on the Mongolo-Manchurian border. Thus, the first step was made toward an improvement in Soviet-Japanese relations.

The next step is the formation of a mixed frontier commission consisting of representatives of the Soviet-Mongolian and Japano-Manchurian sides. This commission will have to examine certain disputed questions regarding the frontier. There can be no doubt than if good will is displayed not only on our part, the method of business-like examination of frontier questions will yield positive results.

In addition, a possibility has been established of starting Soviet-Japanese trade negotiations. It must be admitted that the development of Soviet-Japanese trade is in the interests of both countries.

Thus, we have reason to speak of the beginnings of an improvement in our relations with Japan. It is difficult as yet to judge how far we may reckon on a rapid development of this tendency. We have not yet been able to ascertain how far the ground for it has been prepared in Japanese circles. For our part, I must say that we look with favor on Japanese overtures of this kind and we approach them from the viewpoint of our fundamental political position and our concern for the interests of peace.

Finally, a few words about contraband of war and the export of arms from neutral countries to belligerent countries.

The other day the note of the Soviet Government in reply to the notes of Great Britain of September 6 and 11 was published. Our note explains the views of the USSR on the subject of contraband of war and states that the Soviet Government cannot regard as contraband of war foodstuffs, fuel for the non-combatant population and clothing, and that to prohibit the import of articles of mass consumption is to condemn children, women, old people and the sick to suffering and starvation. The Soviet Government declares in this note that such questions cannot be settled by unilateral decision, as Great Britain has done, but must be settled by common consent of the powers. We expect that neutral countries, as well as public opinion in Great Britain and France, will recognize the justice of our position and will take measures to prevent the war between the armies of the belligerent countries from being turned into a war against children, women, old people and the sick. In any event, our country, as a neutral country which is not interested in the

spread of the war, will take every measure to render the war less devastating, to weaken it and to hasten its termination in the interests of peace.

From this standpoint, the decision of the American Government to lift the embargo on the export of arms to belligerent countries raises justified misgivings. It can scarcely be doubted that the effect of this decision will not be to weaken the war and hasten its termination but, on the contrary, to intensify, aggravate and protract it. Of course, this decision may insure big profits for the American war industry. But, one asks, can this serve as any justification for lifting the embargo on the export of arms from America? Clearly, it cannot.

Such is the international situation at the present time.

Such are the principles of the foreign policy of the Soviet Union.

(Stormy, prolonged applause, passing into an ovation. All the deputies rise.)

Source: "Moscow News", editor-in-chief M.M. Borodin, publisher Mezhdunarodnaya Kniga, Moscow, November 6, 1939.

Molotov addressing the Supreme Soviet on Oct. 31, 1939

"RKKA:n propagandatyöntekijä ja agitaattori", nro 21, marraskuu 1939:

NEUVOSTOLIITON KORKEIMMAN NEUVOSTON 1. KOKOONPANON YLIMÄÄRÄINEN VIIDES ISTUNTO

Neuvostoliiton ulkopoliitikasta

Kansankomissaarien neuvoston puheenjohtajan ja ulkoasian kansankomissaarin toveri V. M. Molotovin selonteko Neuvostoliiton korkeimman neuvoston istunnossa 31. lokakuuta 1939.

Toverit kansanedustajat!

Kahden viime kuun aikana kansainvälisessä tilanteessa on tapahtunut tärkeitä muutoksia. Se koskee erityisesti tilannetta Euroopassa, mutta myös maita, jotka sijaitsevat kaukana Euroopan rajojen ulkopuolella. Tässä yhteydessä täytyy viitata kolmeen perustilanteeseen, joilla on ratkaiseva merkitys.

Ensinnäkin, täytyy viitata muutoksiin, jotka ovat tapahtuneet Neuvostoliiton ja Saksan suhteissa. 23. elokuuta tapahtuneen neuvostoliittolais-saksalaisen hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta lähtien on tehty loppu epänormaaleista suhteista, jotka vallitsivat vuosia Neuvostoliiton ja Saksan välillä. Sen vihollisuuden tilalle, jota kaikin tavoin kiihotettiin muutamien eurooppalaisten valtojen taholta, on tullut lähentyminen ja ystävällisten suhteiden solmiminen Neuvostoliiton ja Saksan välillä. Näiden uusien, hyvien suhteiden edelleen parantaminen on saanut ilmauksensa 28. syyskuuta Moskovassa allekirjoitetussa saksalais-neuvostoliittolaisessa sopimuksessa ystävyydestä ja rajasta Neuvostoliiton ja Saksan välillä. Äkkikäännöksen tapahtuminen Neuvostoliiton ja Saksan välisissä suhteissa, kahden Euroopan suurimman valtion välillä, ei ole voinut olla vaikuttamatta koko kansainväliseen tilanteeseen. Siten tapahtumat ovat täysin tukeneet sitä arviota neuvostoliittolais-saksalaisen lähentymisen poliittisesta merkityksestä, joka tehtiin korkeimman neuvoston edellisessä istunnossa.

Toiseksi täytyy viitata sellaiseen tosiasiaan, kuin Puolan täydelliseen sotilaalliseen lyömiseen ja Puolan valtion hajoamiseen. Puolan hallitsevat piirit ylpeilivät kovasti valtionsa ”lujuudella” ja armeijansa ”mahdilla”. Kuitenkin riitti lyhyt isku Puolan kimppuun ensin Saksan armeijan taholta ja sitten puna-armeijan taholta sen aikaansaamiseksi, ettei jäänyt jäljelle mitään tuosta Versailles'n sopimuksen rujosta luomuksesta, joka eli sortamalla ei-puolaisia kansallisuuksia. ”Perinteinen politiikka”, joka oli periaatteetonta luovimista ja pelailua Saksan ja Neuvostoliiton välissä, osoitautui kestävämmäksi ja johti täydelliseen vararikkoon.

Kolmanneksi tulee tunnustaa, että Euroopassa leimahtanut suursota on aikaansaanut perusteellisia muutoksia koko kansainvälisessä tilanteessa. Tämä sota alkoi Saksan ja Puolan välillä ja muuttui sodaksi toiselta puolelta Saksan ja toiselta puolelta Englannin ja Ranskan välillä. Saksan ja Puolan välinen sota päättyi nopeasti johtuen Puolan johtajien täydellisestä vararikosta. Puolaa eivät, kuten tiedetään, auttaneet Englannin eivätkä Ranskan takuut. Tähän saakka ei oikeastaan ole tiedetty, että ne olivat ”takuita”. **(Yleistä naurua)**. Saksan ja englantilais-ranskalaisen blokin välillä alkanut sota on vasta ensimmäisessä vaiheessaan eikä ole vielä päässyt kunnolla vauhtiin. Siitä huolimatta on selvää, että tällainen sota pakostakin aiheutti perusteellisia muutoksia Euroopan tilanteessa, eikä vain Euroopan.

Näihin tärkeisiin kansainvälisen tilanteen muutoksiin liittyen, jotkin vanhat kaavat, joita käytimme vielä jokin aika sitten - ja joihin monet ovat niin tottuneet - ovat selvästi vanhentuneita ja nykyään käyttökelvottomia. Tämä täytyy tehdä itselle selväksi, jotta vältettäisiin karkeat virheet

arvioitaessa vaikeutuvaa uutta poliittista tilannetta Euroopassa.

Tiedetään, esimerkiksi, että muutaman viime kuun aikana sellaiset käsitteet kuin ”hyökkäys”, ”hyökkääjä” ovat saaneet uuden konkreettisen sisällön ja saaneet uuden merkityksen. Ei ole vaikeata oivaltaa, ettemme nyt voi käyttää näitä käsitteitä samassa merkityksessä kuin sano-kaamme 3-4 kuukautta sitten. Nyt, jos puhutaan Euroopan suurvalloista, Saksa on pikaiseen sodan lopettamiseen ja rauhaan pyrkivän valtion asemassa ja Englanti ja Ranska, jotka vielä eilen pauhasivat hyökkäystä vastaan, ovat sodan jatkamisen kannalla ja rauhan solmimista vastaan. Roolit, kuten näette, vaihtuvat.

Englannin ja Ranskan hallitusten yritykset oikeuttaa tämä uusi asemansa Puolalle annetuilla sitoumuksilla ovat tietysti ilmeisen kestävämpiä. Ei voi olla puhettakaan vanhan Puolan palauttamisesta, niin kuin kaikki ymmärtävät. Sen vuoksi on mieleöntä jatkaa nykyistä sotaa entisen Puolan valtion palauttamiseksi. Vaikka Englannin ja Ranskan hallitukset ymmärtävät sen, ne eivät kuitenkaan halua sodan lopettamista ja rauhaa palauttamista, vaan etsivät uutta oikeutusta jatkaa sotaa Saksaa vastaan.

Viime aikoina Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit ovat yrittäneet esiintyä kansojen demokraattisten oikeuksien puolustajina hitlerismiä vastaan, lisäksi Englannin hallitus julisti, että sille Saksan vastaisen sodan päämäärä on muka, ei enempää eikä vähempää, kuin ”hitlerismin kukistaminen”. Siispä englantilaiset ja niiden kanssa myös ranskalaiset sodan kannattajat ovat julistaneet Saksaa vastaan ikään kuin ”ideologisen sodan”, joka muistuttaa vanhoja uskonsotia. Todellakin aikanaan uskonsodat kerettiläisiä ja toisuskoisia vastaan olivat muodissa. Ne, kuten tiedetään, aiheuttivat kansanjoukoille mitä raskaimpia seurauksia, johtivat taloudelliseen perikatoon ja kansojen sivistykselliseen raaistumiseen. Mitään muuta nämä sodat eivät voineetkaan antaa. Mutta nämä sodat olivat keskiajalla. Eivät kai Englannin ja Ranskan hallitsevat luokat vedä meitä uudelleen tällaiseen keskiaikaan, taikauskon ja sivistyksellisen raaistumisen uskonsotien aikaan? Joka tapauksessa ideologisen lipun alla on nyt aloitettu vielä suurempi ja Euroopan ja koko maailman kansoille vielä vaarallisempi sota. Mutta sellaiselle sodalle ei ole minkäänlaista oikeutusta. Hitlerismin ideologian, niin kuin kaikki muutkin ideologiset järjestelmät, voi hyväksyä tai hylätä, se riippuu poliittisista mielipiteistä. Mutta kuka tahansa ymmärtää, että ideologiaa ei voi tuhota väkivalloin, sitä ei voi lopettaa sodalla. Siksi ei ole vain järjetöntä vaan myös rikollista käydä sen kaltaista sotaa kuin on sota ”hitlerismin tuhoamiseksi”, joka peitetään ”demokratiaa” puolustavan väärän lipun alle. Itse asiassa ei mitenkään voi kutsua demokratian puolustukseksi sellaisia tapahtumia, kuin kommunistisen puolueen kieltämistä Ranskassa, Ranskan parlamentin kommunististen kansanedustajien pidätyksiä tai poliittisten vapauksien kaventamista Englannissa, kansallisuuksien siron kiristymistä Intiassa jne.

Eikö ole selvää, että nykyisen Euroopan sodan päämäärä ei ole se, mistä puhutaan julkisissa esiintymisissä laajalle kuulijakunnalle Ranskassa ja Englannissa, nimittäin taistelu demokratian puolesta, vaan jokin muu, josta nämä herrat eivät puhu avoimesti.

Saksan vastaisen englantilais-ranskalaisen sodan todellinen syy ei ole se, että Englanti ja Ranska ovat muka sitoutuneet palauttamaan entisen Puolan eikä tietenkään se, että ne ovat muka päättäneet ottaa tehtäväkseen taistelun demokratian puolesta. Englannin ja Ranskan hallitsevissa piireillä on tietysti muita paljon todellisempia motiiveja käydä sotaa Saksaa vastaan. Nämä motiivit eivät kuulu minkään ideologian alaan vaan ne kuuluvat niiden varsin aineellisten etujen piiriin, joita näillä mailla on mahtavina siirtomaavaltoina.

Brittiläinen imperiumi, jonka väestö nousee 47 miljoonaan, pitää vallassaan siirtomaita, joiden väkimäärä on 480 miljoonaa. Väkiluvultaan ei yli 42 miljoonainen Ranskan siirtomaaimperiumi pitää vallassaan 70 miljoonaa asukasta Ranskan siirtomaissa. Näiden siirtomaiden hallitseminen,

mikä mahdollistaa satojen miljoonien ihmisten riiston, on perusta Englannin ja Ranskan maailmanherruudelle. Pelko, että Saksa tavoittelee näitä siirtomaavalloituksia — kas siinä on salainen syy Englannin ja Ranskan sodalle, jota se käy nykyään Saksaa vastaan, joka on viime aikoina kovasti vahvistunut Versailles'n sopimuksen raukeamisen seurauksena. Maailmanherruuden menettämisen pelko pakottaa Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit sodan lietsomisen politiikkaan Saksaa vastaan.

Niinpä sodan imperialistinen luonne on selvä jokaiselle, joka haluaa nähdä asioiden todellisen tilan ja joka ei ummista silmiään tosiasioilta.

Kaikesta tästä näkyy, kenelle tämä maailmanherruudesta käytävä sota on tarpeen. Ei ainakaan työväenluokalle. Tällainen sota ei lupaa työväenluokalle mitään, paitsi verisiä uhreja ja onnettomuuksia.

Tämän jälkeen päätelkää itse: onko viime aikoina sellaisten käsitteiden kuin "hyökkäys", "hyökkääjä" sisältö muuttunut vai ei? Ei ole vaikeata nähdä, että näiden sanojen käyttö vanhassa merkityksessä - se on, niin kuin asia oli viimeiseen ratkaisevaan käänteeseen saakka Neuvostoliiton ja Saksan välisissä suhteissa ja Euroopan imperialistisen sodan alkuun saakka - voi vain sekoittaa päät ja vie virheellisiin johtopäätöksiin. Jotta näin ei kävisi, meidän ei tule omaksua kritiikitöntä suhtautumista näihin vanhoihin käsitteisiin, jotka ovat käyttökeltottomia uudessa kansainvälisessä tilanteessa.

Sellaiseksi on kansainvälinen tilanne muodostunut viime aikoina.

Siirtykäämme muutoksiin, jotka ovat tapahtuneet Neuvostoliiton omassa ulkopoliittisessa tilanteessa. Siinä tapahtuneet muutokset eivät ole pieniä, mutta jos puhutaan pääasiasta, on pakko tunnustaa seuraavaa: johtuen johdonmukaisesti harjoittamastamme rauhan ulkopoliitikasta, me olemme onnistuneet merkittävästi vahvistamaan asemaamme ja Neuvostoliiton kansainvälistä painoarvoa. **(Pitkiä aplodeja).**

Suhteemme **Saksan** kanssa ovat, kuten jo sanoin, parantuneet perusteellisesti. Tässä asia kehittyi ystävyysuhteiden vahvistamisen, käytännön yhteistyön ja Saksan rauhanpyrkimysten poliittisen tukemisen kautta. Neuvostoliiton ja Saksan kesken solmittu hyökkäämättömyyssopimus velvoitti meidät pysymään puolueettomina, mikäli Saksa osallistuu sotaan. Olemme johdonmukaisesti noudattaneet tätä linjaa, minkä kanssa ei suinkaan ole ristiriidassa meidän joukkojemme saapuminen entisen Puolan alueelle, mikä alkoi 17. syyskuuta. Riittää, kun palautetaan mieleen, että silloin, 17. syyskuuta, neuvostohallitus lähetti kaikille valtioille, joiden kanssa sillä on diplomaattisuhteet, erityisen nootin, jossa se ilmoitti, että Neuvostoliitto tulee vastaisuudessakin harjoittamaan puolueettomuuden politiikkaa suhteessa niihin. Kuten tiedetään, meidän joukkomme saapuivat Puolan alueelle vasta sen jälkeen, kun Puolan valtio oli hajonnut ja tosiasiallisesti lakannut olemasta. Sellaisen tosiasian suhteen me emme tietenkään voineet pysyä puolueettomina, varsinkin kun näiden tapahtumien seurauksena meillä oli edessämme valtiomme turvallisuuteen liittyviä kiperiä kysymyksiä. Sitä paitsi neuvostohallitus ei voinut jättää huomiotta sitä poikkeuksellista tilannetta, joka oli syntynyt Länsi-Ukrainan ja Länsi-Valkovenäjän heimoväestölle, joka näytti hajoaneessa Puolassa jääneen kohtalon armoille.

Myöhemmät tapahtumat ovat täysin vahvistaneet sen, että uudet neuvostoliittolais-saksalaiset suhteet on rakennettu keskinäisten etujen lujalle perustalle. Sen jälkeen kun puna-armeijan joukko-osastot olivat saapuneet entisen Puolan valtion alueelle, nousi esiin vakavia kysymyksiä rajankäynnissä Neuvostoliiton ja Saksan valtiollisista eduista. Nämä kysymykset ratkaistiin nopeasti keskinäisessä yhteisymmärryksessä. Saksalais-neuvostoliittolainen sopimus ystävydestä ja rajasta Neuvostoliiton ja Saksan välillä, joka solmittiin syyskuun lopussa, on vahvistanut suh-

teitamme Saksan valtion kanssa.

Saksan suhteita muiden Länsi-Euroopan porvarillisten valtioiden kanssa on viimeisten kahden vuosikymmenen aikana määrittänyt ennen kaikkea Saksan pyrkimys katkoa Versailles'n sopimuksen kahleet, sopimuksen, jonka luoja oli Englanti ja Ranska ja johon Amerikan Yhdysvallat otti aktiivisesti osaa. Se myös, loppujen lopuksi, johti nykyiseen sotaan Euroopassa.

Neuvostoliiton ja Saksan suhteet on rakennettu toiselle pohjalle, eikä sillä ole mitään yhteistä sodan jälkeisen Versailles'n järjestelmän ikuisiksi tekemiseen liittyvien etujen kanssa. Me olemme aina olleet sitä mieltä, että voimakas Saksa on välttämätön edellytys kestäväälle rauhalle Euroopassa. Olisi naurettavaa luulla, että Saksan voi "yksinkertaisesti tehdä toimintakyvyttömäksi" ja jättää pois laskuista. Valtiot, jotka hellivät tätä tyhmää ja vaarallista unelmaa, eivät ota huomioon Versailles'n surullista kokemusta, eivät ota huomioon Saksan mahdin kasvua eivätkä ymmärrä, että yritys toistaa Versailles nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, joka perusteellisesti eroaa v. 1914 tilanteesta - voi päättyä niille tuhoisasti.

Olemme pyrkineet järkkymättömästi parantamaan suhteita Saksan kanssa ja olemme kaikin tavoin toivottaneet sen kaltaisen pyrkimyksen tervetulleeksi myös Saksassa. Nykyään meidän suhteemme Saksan valtion kanssa on rakennettu ystävällisten suhteiden pohjalle, valmiudelle tukea Saksan pyrkimystä rauhaan ja samalla kertaa toiveelle kaikin tavoin edistää neuvostoliittolais-saksalaisia taloussuhteita molempien valtioiden eduksi. Täytyy erityisesti todeta, että poliittisella alueella neuvostoliittolais-saksalaisissa suhteissa tapahtuneet muutokset ovat luoneet suotuisat edellytykset neuvostoliittolais-saksalaisille taloussuhteille. Viimeiset Saksan delegaation Moskovassa käymät neuvottelut ja Neuvostoliiton taloudellisen delegaation Saksassa parhaillaan käymät neuvottelut valmistelevalaajaa pohjaa Neuvostoliiton ja Saksan väliselle tavaravaihdolle.

Nyt saanen pysähtyä tapahtumiin, jotka liittyvät suoranaisesti meidän joukkojemme saapumiseen entisen Puolan valtion alueelle. Minun ei tarvitse kuvailla näiden tapahtumien kulkua. Kaikesta siitä on puhuttu yksityiskohtaisesti lehdistössämme, ja te toverit kansanedustajat, tunnette hyvin tosiasiapuolen. Sanon vain kaikkein oleellisimman.

Ei tarvitse todistella, että Puolan valtion täydellisen hajoamisen hetkellä meidän hallituksemme velvollisuus oli ojentaa auttava käsi **Länsi-Ukrainan ja Länsi-Valkovenäjän** alueella asuville ukrainalaisveljille ja valkovenäläisveljille. Näin myös tapahtui. **(Myrskyisiä, jatkuvia aplodeja. Kansanedustajat nousevat ja tekevät kunniaa).** Puna-armeija tuli näille alueille ukrainalais- ja valkovenäläisväestön yleisen myötämielisyyden vallitessa, se otti meidän joukkomme vastaan vapauttajina paanien sorrosta, puolalaisten tilanherrojen ja kapitalistien sorrosta.

Kun puna-armeija eteni taistellen näillä alueilla, joukko-osastoillamme oli paikoitellen vakavia yhteenottoja puolalaisten joukko-osastojen kanssa ja niinpä oli myös uhreja. Mitä nämä uhrin olivat, käy ilmi seuraavasta. Valkovenäjän rintamalla puna-armeijan joukko-osastoissa, yhteen laskien päällystö ja miehistö, meillä oli 246 kaatunutta, 503 haavoittunutta, yhteensä 749. Ukrainan rintamalla meillä oli kaatuneita päällystöstä ja miehistöstä 491 ja haavoittuneita 1359, yhteensä 1850. Täten yhteensä puna-armeijan Länsi-Valkovenäjällä ja Länsi-Ukrainassa kärsimien uhrin määrä on 737 kaatunutta, 1862 haavoittunutta eli yhteensä 2599 henkeä. Mitä tulee sota-saaliiseemme Puolassa, se käsittää enemmän kuin 900 tykkiä, yli 10000 konekivääriä, yli 300 tuhatta kivääriä, yli 150 miljoonaa kiväärin patruunaa, noin 1 miljoonaa tykin ammusta, lähes 300 lentokonetta jne.

Neuvostoliitolle siirtynyt alue on kooltaan suuren eurooppalaisen valtion kokoinen. Niinpä Länsi-Valkovenäjän alue on 108 tuhatta neliökilometriä ja sen väkiluku on 4 miljoonaa 800 tuhatta henkeä. Länsi-Ukrainan alue käsittää 88 tuhatta neliökilometriä ja sen väkiluku on 8 miljoonaa

henkeä. Siten meille siirtynyt Länsi-Ukrainan alue yhdessä Länsi-Valkovenäjän alueen kanssa käsittää 196 tuhatta neliökilometriä ja sen väestö on noin 13 miljoonaa henkeä, joista ukrainalaisia on yli 7 miljoonaa, valkovenäläisiä yli 3 miljoonaa, puolalaisia yli 1 miljoona, juutalaisia yli 1 miljoona.

Näiden tapahtumien poliittista merkitystä on vaikea yliarvioida. Kaikki viestit Länsi-Ukrainasta ja Länsi-Valkovenäjältä todistavat siitä, että väestö otti sanoinkuvaamattomalla riemulla vastaan vapautuksensa paanien ikeestä ja lämpimästi toivotti tervetulleeksi neuvostovallan uuden suuren voiton. (**Pitkien aplodien myrsky**). Viime päivinä pidetyt Länsi-Ukrainan ja Länsi-Valkovenäjän kansalliskokouksien vaalit, jotka täällä järjestettiin ensimmäistä kertaa yleisen, välittömän ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalta ja joissa oli salainen äänestys, osoittivat, että vähintään 9/10 näiden alueiden väestöstä on jo kauan ollut valmis jälleenyhdistymään Neuvostoliiton kanssa. Nyt jo meidän kaikkien tuntemat Lvovin ja Bjelostokin kansalliskokousten päätökset todistavat täydellisestä kansan valitsemien edustajien yksimielisyydestä kaikissa poliittisissa kysymyksissä.

Siirtykäämme suhteisiimme Baltian maiden kanssa. Kuten tiedetään, myös niissä on tapahtunut oleellisia muutoksia.

Neuvostoliiton suhteiden perustana **Viron, Latvian ja Liettuan** kanssa ovat kunkin kanssa v. 1920 solmitut rauhansopimukset. Näiden sopimusten mukaan Viro, Latvia ja Liettua saivat valtiollisen itsenäisyyden ja lisäksi koko kuluneen ajan Neuvostoliitto on herkeämättä harjoittanut ystävyyspolitiikkaa suhteessa näihin, uudelleen syntyneisiin pieniin valtioihin. Tässä ilmeni neuvostovallan politiikan radikaali ero tsaarin Venäjän politiikkaan nähden, joka sortoi pieniä kansoja eikä antanut niille mitään mahdollisuutta itsenäisen kansallisvaltion kehittämiseen ja jätti niille paljon raskaita muistoja. On tunnustettava, että kuluneiden kahden vuosikymmenen kokemus neuvostoliittolais-virolaisten, neuvostoliittolais-latvialaisten ja neuvostoliittolais-liettualaisten ystävyysuhteiden kehityksestä on luonut suotuisat edellytykset poliittisten ja kaikkien muiden Neuvostoliiton ja balttilaisten naapureiden välisten suhteiden edelleen vahvistamiselle. Sen ovat osoittaneet myös viimeisimmät diplomaattiset neuvottelut Viron, Latvian ja Liettuan edustajien kanssa ja ne sopimukset, jotka allekirjoitettiin Moskovassa näiden neuvottelujen tuloksena.

Te tiedätte, että Neuvostoliitto solmi Viron, Latvian ja Liettuan kanssa sopimukset, joilla on mitä suurin poliittinen merkitys. Kaikkien näiden sopimusten peruserä on sama. Ne perustuvat keskinäiseen avunantoon toiselta puolelta Neuvostoliiton ja toiselta puolelta Viron, Latvian ja Viron välillä, mikä sisältää myös sotilaallisen avun toiselle, jos toisen niistä kimppuun hyökätään. Ottaen huomioon näiden maiden erityisen maantieteellisen aseman, ne kun ovat eräänlainen pääsytie Neuvostoliittoon, varsinkin Itämeren suunnasta, nämä sopimukset antavat Neuvostoliitolle mahdollisuuden pitää laivastotukikohtia ja lentokenttiä määrättyissä kohdissa Viroa ja Latviaa ja mitä tulee Liettuaan, järjestää yhdessä Neuvostoliiton kanssa Liettuan rajan puolustus. Näiden Neuvostoliiton laivastotukikohtien ja lentokenttien luominen Viron, Latvian ja Liettuan alueelle ja näiden tukikohtien ja lentokenttien suojaamiseksi tuodut muutamat puna-armeijan joukko-osastot antavat luotettavaa puolustusturvaa ei vain Neuvostoliitolle vaan myös Baltian valtioille ja samalla palvelevat rauhan säilymistä asiaa, mikä on meidän kansojemme etujen mukaista.

Viime aikoina käydyt diplomaattiset neuvottelut Viron, Latvian ja Liettuan kanssa ovat osoittaneet, että meidän välillämme on riittävä luottamus ja tarpeellinen ymmärtämys siitä, että on välttämätöntä toteuttaa nämä sotilaalliset-puolustukselliset toimenpiteet sekä Neuvostoliiton että myös näiden valtioiden etujen kannalta. Neuvotteluissa kävi täysin ilmi osanottajien pyrkimys rauhan säilyttämiseen ja turvallisuuden takaamiseen kansoillemme, jotka tekevät rauhanomaista työtä. Kaikesta tästä seurasi neuvottelujen menestyksellisen päättäminen ja sellaisten avunanto-

sopimusten solmiminen, joilla on tärkeä historiallinen merkitys.

Mainittujen keskinäisten avunantosopimusten erityisluonne ei suinkaan merkitse minkäänlaista Neuvostoliiton puuttumista Viron, Latvian ja Liettuan asioihin, niin kuin muutamat ulkomaisen lehdet yrittävät kuvata sitä. Päinvastoin, kaikki nämä avunantosopimukset takaavat allekirjoittajavaltioiden suvereniteetin loukkaamattomuuden ja toisen valtion asioihin puuttumattomuuden periaatteen. Nämä sopimukset lähtevät toisen osapuolen valtiollisen, sosiaalisen ja taloudellisen rakenteen kunnioittamisesta ja niiden on määrä vahvistaa rauhanomaisen hyvän naapurisuuden yhteistyötä kansojemme kesken. Me kannatamme rehellistä ja täsmällistä solmittujen sopimusten täytäntöönpanoa täydellisen vastavuoroisuuden vallitessa ja ilmoitamme, että höpinöistä Baltian maiden sovjetisoinnista on etua vain meidän yhteisille vihollisillemme ja kaikenlaisille neuvostovastaisille provokaattoreille.

Kun oli saavutettu poliittisten suhteiden paraneminen Viron, Latvian ja Liettuan kanssa, Neuvostoliitto tuli laajasti vastaan näiden valtioiden tarpeita ja on solminut kunkin kanssa kauppasopimuksen. Liittyen näihin taloudellisiin sopimuksiin, tavaranvaihto Baltian maiden kanssa laajenee moninkertaiseksi ja sillä on suotuisat näkymät kasvaa edelleen. Olosuhteissa, joissa kaikkien Euroopan maiden kauppa, myös puolueettomien valtioiden, kokee suunnattomia vaikeuksia, näillä Neuvostoliiton taloussopimuksilla Viron, Latvian ja Liettuan kanssa on niille sangen suuri myönteinen merkitys.

Siten Neuvostoliiton, Viron, Latvian ja Liettuan välillä tapahtunut lähentyminen tulee edesauttamaan maatalouden, teollisuuden, kuljetusten nopeampaa nousua ja yleisesti meidän balttilaisten naapuriemme kansallista hyvinvointia.

Neuvostoliiton politiikan periaatteet suhteessa pieniin maihin näkyvät erityisen esimerkiksi sopimuksessa, jolla Vilnan kaupunki ja Vilnan alue siirrettiin Liettuan tasavallalle. Sillä Liettuan valtio kaksi ja puolimiljoonaisine väestöineen laajentaa aluettaan, suurentaa 550 tuhannella hengellä väkilukuaan ja saa Vilnan kaupungin, jonka asukasluku on melkein kaksi kertaa suurempi kuin nykyisen Liettuan pääkaupungin. Neuvostoliitto ei siirtänyt Vilnan kaupunkia Liettuan tasavallalle siksi, että siellä olisi liettualainen väestö vallitsevana. Ei, Vilnassa on enemmistönä ei-liettualainen väestö. Mutta neuvostohallitus katsoi, että Vilnan, jonka Puola väkivalloin riisti Liettualta, täytyy kuulua Liettualle, kaupunkina, johon liittyvät toisaalta Liettuan valtion menneisyys ja toisaalta Liettuan kansan kansalliset toiveet. Ulkomaisessa lehdistössä todettiin, ettei maailman historiassa ole vielä ollut sellaista tapausta, että suuri valtio omasta tahdostaan antaa pienelle valtiolle sellaisen suuren kaupungin. Sitä selvemmin tämä neuvostohallituksen toimenpide osoittaa sen hyvää tahtoa.

Erikoisessa tilanteessa ovat suhteemme **Suomen** kanssa. Se selittyy pääasiassa sillä, että Suomessa tuntuvat enemmän kolmansien valtojen vaikutukset. Puolueettomien ihmisten täytyy kuitenkin myöntää, että samat Neuvostoliiton ja erityisesti Leningradin turvallisuuden takaamiskysymykset, joista oli kysymys Viron kanssa käydyissä neuvotteluissa, ovat kyseessä myös Suomen kanssa käytävissä neuvotteluissa. Voidaan sanoa, että jossakin suhteessa Neuvostoliiton turvallisuuskysymykset ovat niissä vielä polttavampia, koska neuvostovaltion Moskovan jälkeen merkittävin kaupunki Leningrad on vain 32 kilometrin päässä Suomen rajasta. Se merkitsee, että Leningrad on toisen valtion rajalta lähempänä, kuin mitä ampuminen nykyaikaisilla pitkän kantaman tykeillä vaatii. Toisaalta pääsy mereltä Leningradiin myös huomattavassa määrin riippuu siitä, onko Suomella, jolle kuuluu koko Suomenlahden pohjoisranta ja kaikki saaret pitkin Suomenlahden keskiosaa, vihamielinen vai ystävällismielinen suhtautumistapa Neuvostoliittoon.

Ottaen huomioon tämän tilanteen sekä Euroopassa syntyneet olosuhteet, voidaan odottaa, että Suomen taholta osoitetaan tarvittavaa ymmärrystä.

Mihin ovat perustuneet Neuvostoliiton suhteet Suomen kanssa kaikki nämä vuodet? On tunnettua, että näiden suhteiden perusta on v. 1920 rauhansopimus, joka on samantyyppinen muiden balttilaisten naapuriemme kanssa solmittujen sopimusten kanssa. Neuvostoliitto takasi vapaalla tahdonilmaisellaan Suomen itsenäisen ja riippumattoman olemassaolon. Ei voi olla epäilystäkään siitä, että vain neuvostohallitus, joka tunnustaa kansallisuuksien vapaan kehityksen periaatteen, saattoi ottaa tämän askeleen. Täytyy sanoa, että mikään muu Venäjän hallitus kuin neuvostohallitus ei voi sallia riippumattoman Suomen olemassaoloa aivan Leningradin porteilla. Siitä puhuu kaunopuheisesti kokemus Kerenskin-Tseretelin hallituksesta, puhumattakaan ruhtinas Lvov-Miljukovin hallituksesta tai varsinkin tsaarin hallituksesta. Epäilemättä tämä tärkeä asiantila voisi toimia hyvänä edesauttajana neuvostoliittolais-suomalaisen suhteiden parantamiselle, mikä, kuten näyttää, kiinnostaa Suomea yhtä paljon kuin Neuvostoliittoakin.

Neuvostoliittolais-suomalaiset neuvottelut ovat alkaneet hiljattain, meidän aloitteestamme. Mikä on näiden neuvottelujen aihe? Ei ole vaikeata ymmärtää, että nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, jolloin keskellä Eurooppaa laajenee sota suurten valtioiden välillä aiheuttaen suuria ennalta arvaamattomia seurauksia ja vaaroja kaikille Euroopan valtioille, Neuvostoliitolla on paitsi oikeus myös velvollisuus ryhtyä vakaviin toimenpiteisiin turvallisuutensa vahvistamiseksi. Siten on luonnollista, että neuvostohallitus kantaa erityistä huolta Suomenlahdesta, joka on pääsytie meritse Leningradiin, ja myös siitä maarajasta, joka on Leningradin uhkana noin 30 kilometrin päässä. Muistutan, että Leningradin asukasluku on kolme ja puoli miljoonaa, mikä on melkein yhtä paljon kuin koko Suomen väkiluku, joka on 3 miljoonaa 650 tuhatta asukasta. **(Iloista vilkastumista salissa).**

Tuskin kannattaa pysähtyä niihin satuiluihin, joita ulkomainen lehdistö levittää Neuvostoliiton ehdotuksista Suomen kanssa käytävissä neuvotteluissa. Toiset väittävät, että Neuvostoliitto vaatii itselleen Viipuria ja Laatokan pohjoisosaa. Me sanomme puolestamme, että se on puhdasta kuvittelua ja valetta. Toiset väittävät, että Neuvostoliitto vaatii Ahvenanmaan saariston luovuttamista sille. Se on samanlaista kuvittelua ja valetta. Höpistään myös joistakin vaatimuksista, joita Neuvostoliitolla on muka Ruotsin ja Norjan suhteen. Mutta tämä häikäilemätön pöty ei yksinkertaisesti ansaitse tulla kiistetyksi. **(Yleistä naurua).** Itse asiassa meidän ehdotuksemme Suomen kanssa käytävissä neuvotteluissa ovat maksimaalisen vaatimattomia ja rajoittuvat siihen minimiin, jota ilman ei voida taata Neuvostoliiton turvallisuutta ja saattaa kuntoon ystävällisiä suhteita Suomen kanssa.

Aloitimme neuvottelut Suomen edustajien kanssa, mitä tarkoitusta varten Suomen hallitus lähetti Moskovaan herrat Paasikiven ja Tannerin, ehdotuksella solmia neuvostoliittolais-suomalainen sopimus keskinäisestä avunannosta, suunnilleen samaa tyyppiä kuin muiden Baltian maiden kanssa solmitut avunantosopimukset. Koska kuitenkin Suomen hallitus ilmoitti meille, että sellaisen sopimuksen solmiminen olisi vastoin sen omaksumaa ehdotonta puolueettomuutta, emme ruvenneet pitämään kiinni ehdotuksestamme. Ehdotimme silloin siirtymistä konkreettisiin kysymyksiin, jotka kiinnostavat meitä Neuvostoliiton turvallisuuden takaamisen kannalta ja erityisesti Leningradin turvallisuuden kannalta, niin meren puolelta Suomenlahdella kuin maan puoleltakin ottaen huomioon rajalinjan liiallisen läheisyyden Leningradiin. Ehdotimme, että sovittaisiin Neuvostoliiton ja Suomen välisen rajan siirtämisestä muutaman kymmenen kilometrin päähän pohjoiseen Leningradista Karjalan kannaksella. Sen tilalle ehdotimme, että luovuttaisimme Suomelle osan Neuvosto-Karjalan alueesta, alueen, joka on kaksi kertaa suurempi kuin se alue, jonka Suomi luovuttaisi Neuvostoliitolle. Ehdotimme myös, sopimista siitä, että Suomi antaisi meille vuokralle määrätyksi ajaksi pienen kaistaleen alueestaan Suomenlahden suulla, voidaksemme järjestää sinne laivastotukikohdan. Kun Neuvostoliiton laivastotukikohta on eteläisellä pääsytillä Suomenlahdelle ja nimenomaan Itämeren satamassa, niin kuin Neuvostoliiton ja Viron välinen avunantosopimus edellyttää, laivastotukikohdan perustaminen pohjoiselle pääsytille Suomenlahdelle voisi täysin taata Suomenlahden turvallisuuden muiden maiden

taholta tulevilta vihamielisiltä yrityksiltä. Emme epäile, etteikö sellaisen tukikohdan perustaminen vastaa paitsi Neuvostoliiton myös Suomen etuja. Muut meidän ehdotuksemme ja varsinkin ehdotuksemme muutaman Suomenlahden saaren sekä osan Kalastajasaarenon ja Srednij-niemien alueen vaihtamisesta kaksinkertaiseen alueeseen Neuvosto-Karjalassa, eivät näköjään kohtaa vastustusta Suomen hallituksen taholta. Erimielisyyksiä joistakin meidän ehdotuksistamme ei ole vielä voitettu, ja tässä suhteessa Suomen myönnytyksissä, esimerkiksi osittaisessa alueen luovutuksessa Karjalan kannaksella, ei selvästikään ole päästy päämäärään.

Olemme edelleen ottaneet joukon uusia askeleita vastaan tullaksemme Suomea. Olemme sanoneet, että jos perusehdotuksiimme suostutaan, olemme valmiit luopumaan Ahvenanmaan saariston sotilaallisen varustamisen vastustamisesta, mitä Suomen hallitus on jo kauan vaatinut. Huomautimme vain, että luovumme Ahvenanmaan saariston varustamisen vastustuksesta sillä edellytyksellä, että mainittu varustautuminen suoritetaan Suomen omin kansallisin voimin, ja etteivät tähän varustautumiseen osallistu millään tavalla kolmannet maat, mikäli Neuvostoliitokaan ei osallistu siihen. Ehdotimme myös Suomelle linnoitettujen alueiden riisumista aseista Neuvostoliiton ja Suomen rajalla Karjalan kannaksella, minkä täytyy täysin vastata Suomen etuja. Ilmaisimme edelleen toivomuksen vahvistaa neuvostoliittolais-suomalaisista hyökkäämättömyyssopimusta täydentävillä keskinäisillä takuilla. Loppujen lopuksi, Neuvostoliiton ja Suomen välisten poliittisten suhteiden lujittaminen olisi erinomainen perusta myös maidemme välisten taloussuhteiden kasvuille.

Siten olemme valmiit tulemaan Suomea vastaan niissä kysymyksissä, jotka kiinnostavat sitä erityisesti.

Kaiken tämän jälkeen emme usko, että Suomen taholta alettaisiin pyrkiä aiotun sopimuksen epäonnistumiseen. Se ei vastaisi Neuvostoliiton ja Suomen välisten ystävällisten suhteiden politiikkaa ja aiheuttaisi vakavaa vahinkoa Suomelle.

Olemme vakuuttuneita, että Suomen johtavat piirit ymmärtävät oikein neuvostoliittolais-suomalaisien ystävyyssuhteiden vahvistamisen merkityksen ja etteivät Suomen valtiomiehet anna miltään taholta tulevan neuvostovastaisen painostuksen ja kiihotuksen vaikuttaa itseensä.

Minun täytyy kuitenkin ilmoittaa, että jopa Amerikan Yhdysvaltojen presidentti on katsonut sopivaksi sekaantua näihin kysymyksiin, mikä on vaikeasti sovitettavissa Amerikan puolueettomuuspolitiikkaan. Lokakuun 12. päivän viestissään, joka oli osoitettu korkeimman neuvoston puhemiesihoston puheenjohtajalle toveri Kalinille, herra Roosevelt esitti toivomuksen ystävällisten ja rauhanomaisten suhteiden säilymisestä ja kehittämisestä Neuvostoliiton ja Suomen välillä. Voisi ajatella, että Yhdysvalloilla on enemmän asioita hoitamatta vaikkapa Filippiinien tai Kuuban kanssa, jotka ovat jo kauan vaatineet vapautta ja itsenäisyyttä USAlta, eivätkä voi sitä saada, kuin Neuvostoliitolla on Suomen kanssa, joka jo kauan sitten sai Neuvostoliitolta vapauden ja itsenäisyyden.

Herra Rooseveltin viestiin toveri Kalinin vastasi seuraavasti:

”Katson sopivaksi muistuttaa Teitä, herra presidentti, että Suomen tasavallan valtiollinen itsenäisyys on tunnustettu Neuvostoliiton hallituksen vapaalla tahdonilmaisulla 31. joulukuuta 1917 ja että Suomen itsenäisyys on sen jälkeen taattu Neuvostoliiton ja Suomen välisellä rauhansopimuksella 14. lokakuuta 1920. Mainituilla Neuvostoliiton hallituksen asiakirjoilla on määritelty Neuvostoliiton ja Suomen välisten suhteiden perusperiaatteet. Näiden periaatteiden mukaisesti käydään myös nykyisiä neuvotteluja Neuvostoliiton hallituksen ja Suomen hallituksen välillä. Vastoin tendenssimäisiä versioita, joita levittävät piirit, joita ei näköjään kiinnosta rauha Euroopassa, mainittujen neuvottelujen ainoa päämäärä on Neuvostoliiton ja Suomen keskinäisten

suhteiden lujittaminen ja molempien maiden ystävällismielisen yhteistyön vahvistaminen Neuvostoliiton ja Suomen turvallisuuden takaamiseksi.”

Tällaisen Neuvostoliiton korkeimman neuvoston puhemiespuheenjohtajan selkeän vastauksen jälkeen täytyy olla täysin selvää, että hyvällä tahdolla, Suomen hallitus tulee meidän minimiehdotuksiamme vastaan, jotka paitsi, että ne eivät ole vastoin Suomen kansallisia ja valtiollisia etuja, myös vahvistavat sen ulkoista turvallisuutta ja luovat laajan pohjan maidemme välisille poliittisille ja taloudellisille suhteille.

Muutama sana neuvotteluista **Turkin** kanssa.

Näiden neuvottelujen luonteesta kirjoitetaan ulkomailla kaikenlaisia perättömiä juttuja. Yksi väittää, että Neuvostoliitto muka vaatii Ardaganin ja Karsin alueiden luovuttamista. Sanomme suoraan, että tämä on puhdasta kuvittelua ja valetta. Toiset väittävät, että Neuvostoliitto muka vaatii Montreux'ssä solmitun kansainvälisen sopimuksen muuttamista ja etuoikeuksia Neuvostoliitolle salmikyymyksessä. Sekin on kuvittelua ja valetta. Itse asiassa puhe oli kahdenvälisen avunantosopimuksen solmimisesta rajoittuen Mustan meren ja salmien alueisiin. Neuvostoliitto katsoi, että tuollaisen sopimuksen solmiminen estää sitä joutumasta tilanteisiin, jotka voisivat vetää sen aseelliseen konfliktiin Saksan kanssa, kyse on ensisijassa tästä, ja toiseksi siitä, että Neuvostoliitolla täytyy olla takeet siitä, ettei Turkki sodan uhan takia päästä muiden kuin Mustan meren alueen valtojen sota-alkusii Bosporin kautta Mustalle merelle. Turkki hylkäsi nämä molemmat Neuvostoliiton sopimusehdot ja teki näin sopimukseen pääsyn mahdottomaksi.

Neuvostoliittolais-turkkilaiset neuvottelut eivät johtaneet sopimuksen solmimiseen, mutta ne auttoivat selvittämään tai ainakin tunnustelemaan joukkoa meille kiinnostavia poliittisia kysymyksiä. Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa on erityisen tärkeätä tuntea sellaisten valtioiden todelliset kasvot ja politiikka, joiden kanssa vallitsevilla suhteilla on vakava merkitys. Paljon Turkin politiikasta on meille nyt huomattavasti selvempää niin Moskovan neuvottelujen johdosta kuin Turkin hallituksen viimeisten ulkopoliittisten toimenpiteiden seurauksena.

Kuten tunnettua Turkin hallitus katsoi parhaaksi liittää kohtalonsa määrättyyn ryhmittymään eurooppalaisia suurvaltoja, jotka osallistuvat sotaan. Se solmi avunantosopimuksen Englannin ja Ranskan kanssa, jotka ovat jo kaksi kuukautta käyneet sotaa Saksaa vastaan. Samalla Turkki lopullisesti luopui puolueettomuuspolitiikasta ja astui laajenevan eurooppalaisen sodan piiriin. Siihen ovat sangen tyytyväisiä sekä Englanti että Ranska, jotka haluavat, että lisää puolueettomia maita tulee mukaan heidän sotansa piiriin. Emme arvaile, tuleeko Turkki katumaan sitä. **(Vilkastumista salissa).** Meidän pitää vain huomioida nämä uudet seikat naapurimme ulkopoliitikassa ja tarkkaavaisesti seurata tapahtumien kulkua.

Jos Turkki on nyt sitonut tiettyssä määrin kätensä ja on kallistunut itselleen riskaabeliin, sotivista osapuolista toisen tukemiseen, on ilmeistä, että Turkin hallitus tajuaa vastuun, jonka se on näin ottanut itselleen. Mutta tämä ei ole sitä ulkopoliitikkaa, jota Neuvostoliitto harjoittaa ja jonka ansiosta Neuvostoliitto on jo saanut paljon ulkopoliittista menestystä. Neuvostoliitto pitää parhaana tästä lähtienkin jättää kätensä vapaiksi, johdonmukaisesti harjoittaa puolueettomuuspolitiikkaansa eikä vain pidätyä sodan lietsonnasta vaan myös myötävaikuttaa käytettävissä oleviin rauhan palautuspyrkimyksiin. Olemme vakuuttuneita siitä, että rauhan politiikalla, jota Neuvostoliitto horjumatta harjoittaa, on tulevaisuudessa parhaat näkymät. Tätä politiikkaa me tulemmekin harjoittamaan myös Mustan meren alueella vakuuttuneina siitä, että täysin turvaamme sen asianmukaisen toteutuksen niin kuin Neuvostoliiton ja sille ystävällismielisten valtioiden edut vaativat. **(Aplodeja).**

Nyt **Japanin** suhteista.

Viime aikoina Neuvostoliiton ja Japanin suhteissa on tapahtunut tunnettua paranemista. Tämä paraneminen on pantu merkille äskeisestä Moskovian sopimuksesta alkaen. Tämän sopimuksen tuloksena saatiin lopetetuksi tunnettu konflikti Mongolian ja Mantshurian rajalla.

Muutaman kuukauden aikana, tarkemmin sanottuna toukokuussa, kesäkuussa, heinäkuussa, elokuussa ja puoliväliin syyskuuta saakka Nomanhanskin alueella, Mongolian ja Mantshurian rajalla, tapahtui sotatoimia, joihin osallistui japanilais-mantshurialaisia ja neuvostoliittolais-mongolialaisia joukkoja. Taistelutoimiin tänä ajanjaksona osallistui kaikkia aselajeja mukaan lukien ilmavoimia ja raskasta tykistöä ja taistelut saivat joskus sangen verisen luonteen. Ei kenellekään tarpeellinen konflikti vaati meidän puoleltamme suuria uhreja, mutta nämä uhrin olivat monta kertaa suuremmat japanilais-mantshurialaisella puolella. Lopulta Japani kääntyi meidän puoleemme ehdottaen konfliktin lopettamista ja me tulimme innolla Japanin hallitusta vastaan.

Kuten tiedetään, konflikti liittyi Japanin pyrkimykseen ottaa osa Mongolian kansantasavallan alueesta itselleen ja siten väkivallalla siirtää omaksi edukseen Mongolian ja Mantshurian rajaa. Sellaisen yksipuolisen menettelyn täytyi herättää päättäväistä vastarintaa ja osoitti taas kerran miten eri tavalla asiat ovat, kun on kysymyksessä Neuvostoliitto tai sen liittolaiset. Jos onnettomassa Puolan esimerkissä osoitettiin hiljattain, kuinka halpoja eräissä tapauksissa ovat avunantosopimukset, joita jotkin Euroopan suurvallat ovat solmineet (**nauraa**), niin Mongolian ja Mantshurian rajalla osoitettiin aivan muuta. Täällä osoitettiin niiden avunantosopimusten merkitys, joiden alla on Neuvostoliiton nimikirjoitus. (**Myrskyisiä, loppumattomia aplodeja**).

Mitä tulee mainittuun konfliktiin, niin 15. syyskuuta Moskovassa solmitun sopimuksen tuloksena se lopetettiin ja rauha palasi täysin Mongolian ja Mantshurian rajalle. Samalla otettiin ensimmäinen askel neuvostoliittolais-japanilaisten suhteiden parantamiseksi.

Vuorossa on yhteisen rajakomission muodostaminen neuvostoliittolais-mongolialaisen ja japanilais-mantshurialaisen osapuolen edustajista. Tämän komission tehtävänä on käsitellä joitakin kiistanalaisia rajakysymyksiä. Epäilemättä, jos hyvää tahtoa ei osoita ainoastaan meidän osapuolemme, niin rajakysymysten asiallinen käsittely johtaa myönteiseen tulokseen.

Sen lisäksi löydettiin mahdollisuus aloittaa neuvottelut Neuvostoliiton ja Japanin välisestä kaupasta. On tunnustettava, että neuvostoliittolais-japanilaisen tavaravaihdon kasvu vastaa molempien valtioiden etuja.

Näytteenä siitä meillä on perusteita puhua ilmiselvistä suhteidemme paranemisista Japanin kanssa. Nyt on vaikeata päätellä, kuinka paljon voi laskea tämän suuntauksen nopean kasvun varaan. Emme ole vielä onnistuneet selvittämään, kuinka tosissaan sille on muokattu maaperää japanilaisissa piireissä. Omalta puoleltamme voimme sanoa, että suhtaudumme positiivisesti sen suuntaisiin japanilaisiin ehdotuksiin, lähestyen heitä poliittisen perusasemamme näkökulmasta ja kantaen huolta rauhan eduista.

Lopuksi muutama sana sotakieltotavarasta ja aseiden viennistä puolueettomista maista sotaakäyviin maihin.

Hiljattain julkaistiin neuvostohallituksen nootti vastauksena Englannin nootteihin 6. ja 11. syyskuuta. Nootissamme esitetään Neuvostoliiton kanta sotakieltotavarakysymykseen ja sanotaan, että neuvostohallitus ei voi laskea sotakieltotavaraksi elintarvikkeita, polttoaineita siviiliväestölle eikä vaatteita ja että kulutustavaroiden vientikielto merkitsee lasten, naisten, vanhusten ja sairaiden tuomitsemista kurjuuteen ja nälkäkuolemaan. Neuvostohallitus sanoo nootissa, että sellaiset kysymyksiä ei voi päättää yksipuolisesti, niin kuin Englanti on tehnyt, vaan valtioiden on

ratkaistava ne yksimielisyydellä. Luotamme siihen, että puolueettomat maat ja myös Englannin ja Ranskan yleinen mielipide tunnustavat meidän kantamme oikeudenmukaisuuden ja ryhtyvät toimenpiteisiin, että sotaikäyviin maiden armeijoiden välinen sota ei muuttuisi sodaksi lapsia, naisia, vanhuksia ja sairaita vastaan. Missään tapauksessa maamme, koska se on puolueeton, ei ole kiinnostunut lietsomaan sota, vaan ryhtyy kaikkiin toimenpiteisiin tehdäkseen sodasta vähemmän tuhoisan, heikentääkseen sitä ja nopeuttaakseen sen loppumista rauhan eduksi.

Tästä näkökulmasta Amerikan hallituksen päätös kumota kielto (saarto) viedä aseita sotaikäyviin maihin herättää laillisia epäilyjä. Tuskin on epäilystä siitä, että tämä päätös ei saa aikaan sodan heikkenemistä eikä sodan loppumisen lähestymistä, vaan päinvastoin — sodan vahvistumista, kärjistymistä ja pitkittymistä. Tietysti tuollainen päätös voi turvata suuret voitot Amerikan sotateollisuudelle. Mutta kysymys kuuluu: voiko tämä asiointi oikeuttaa kumoamaan kiellon viedä aseita Amerikasta? On selvää, ettei voi.

Kansainvälinen tilanne on nykyään tällainen. Tällaiset ovat Neuvostoliiton ulkopoliitiikan perusteet. **(Myrskyisiä, loppumattomia aplodeja, välillä kunnianosoituksia. Kaikki kansanedustajat nousevat seisomaan).**

Lähde: Työläisten ja talonpoikien punaisen armeijan (RKKA) poliittisen hallinnon julkaisu "RKKA:n propagandatyöntekijä ja agitaattori" ("ПРОПАГАНДИСТ И АГИТАТОР РККА" - Орган политического управления РККА), Moskova, nro 21, marraskuu 1939. (Oldgazette.ru). Käännöksen on ystävällisesti tehnyt käytettäväkseni Lahja Huovila.

Om Sovjetunionens utrikespolitik

Referat av ordföranden för SSSR:s Folkkommissariers råd och folkkommissarien för utrikesärenden, V. M. Molotov, på SSSR:s Högsta sovjets urtima femte session 31 oktober 1939

Kamrater deputerade!

Under de två senaste månaderna har viktiga förändringar inträffat i den internationella situationen. Detta hänför sig i främsta rummet till läget i Europa, men också till länder, som är belägna långt utanför Europas gränser. I samband med detta är det nödvändigt att påvisa de tre viktigaste omständigheterna, som har avgörande betydelse.

För det första måste man påvisa de förändringar, som ägt rum i förhållandet mellan Sovjetunionen och Tyskland. Sedan den 23 augusti, då det sovjetrysk-tyska ickeangreppsfördraget slöts, har gjort slut på det onormala förhållande, som under en rad år rått mellan Sovjetunionen och Tyskland. Det fientliga förhållande som på allt sätt underblåsts av vissa europeiska makter, har avlösts av ett närmande och upprättande av ett vänskapligt förhållande mellan SSSR och Tyskland. Det fortgående förbättrandet av detta nya, goda förhållande fann uttryck i det tysk-sovjetiska fördraget om vänskap och gräns mellan SSSR och Tyskland, vilket undertecknades den 28 september i Moskva. Den tvära vändningen i förhållandet mellan Sovjetunionen och Tyskland, mellan de två största staterna i Europa, kunde inte undgå att sätta sin prägel på hela den internationella läget. Härvid bekräftade händelserna helt och fullt den värdesättning av den politiska betydelsen av det sovjetrysk-tyska närmandet, som gjordes på Högsta sovjetens förra session.

För det andra måste man påvisa ett sådant faktum som Polens ära krossande och den polska statens sönderfallande. De härskande kretsarna i Polen hade inte litet bröstat sig över sin stats "stabilitet" och sin armés "makt". Det visade sig emellertid, att det inte behövdes mer än en snabb stöt mot Polen först av den tyska armén och sedan av – Röda armén, för att det inte skulle bli någonting kvar av denna vanskapta ättling av Versailles-fördraget, vilken levt av att förtrycka icke-polska nationaliteter. Den "traditionella politiken" av principlöst manövrerande och spel mellan Tyskland och SSSR hade visat sig ohållbar och gjort fullständigt bankrutt.

För det tredje måste man erkänna, att det stora krig, som brutit ut i Europa, fört med sig grundläggande förändringar i hela den internationella situationen. Detta krig började mellan Tyskland och Polen och förvandlades till ett krig mellan Tyskland å ena sidan och England–Frankrike å andra sidan. Kriget mellan Tyskland och Polen slutade snabbt till följd av de polska ledarnas fullständiga bankrutt. Polen hade som bekant ingen hjälp varken av de engelska eller av de franska garantierna. Egentligen är det än i dag obekant, vad det var för "garantier". (**Allmänt skrott.**) Det krig, som börjat mellan Tyskland och det engelsk-franska blocket, befinner sig endast i första stadiet och har ännu inte kommit riktigt i gång. Inte desto mindre är det klart, att ett sådant krig måste komma att föra med sig grundläggande förändringar i läget i Europa – och inte endast i Europa.

I samband med dessa viktiga förändringar i den internationella situationen är det uppenbart, att vissa gamla formler, vilka vi ännu för inte så länge sedan använde – och som många så vant sig vid – föräldrars och i dag inte kan tillämpas. Det måste man göra klart för sig för att undgå grova fel vid uppskattandet av det nya politiska läge, som bildats i Europa.

Det är t. ex. bekant, att sådana begrepp som "aggression" och "aggressor" under de sista få

månaderna erhållit ett nytt konkret innehåll, fått en ny mening. Det är inte svårt att gissa, att vi i dag inte kan använda dessa begrepp i samma mening som, låt oss säga, för tre, fyra månader sedan. Om man håller sig till Europas stormakter, så befinner sig Tyskland i dag i läget av en stat, som strävar till snarast möjliga slut på kriget och till fred, medan England och Frankrike, som ännu i går larmade mot aggressionen, är för krigets fortsättande och mot ett fredsslut. Som man ser, förändras rollerna.

De engelska och franska regeringarnas försök att rättfärdiga denna sin nya position med de förpliktelser de iklätt sig gentemot Polen är självfallet uppenbart ohållbara. Ett återupprättande av det gamla Polen kan det inte ens bli tal om, det är klart för envar. Därför är det absurt att fortsätta det nuvarande kriget under förevändning av att vilja återupprätta den förra polska staten. Ehuru Englands och Frankrikes regeringar inser detta, vill de likväl inte upphöra med kriget och återställa freden utan söker nya grunder för att rättfärdiga fortsättandet av kriget mot Tyskland.

På senaste tiden försöker de härskande kretsarna i England och Frankrike att framställa sig som förkämpar för folkens demokratiska rättigheter mot hitlerismen, varvid den engelska regeringen förklarar, att dess mål i kriget mot Tyskland skulle vara varken mer eller mindre än "hitlerismens förintande". Det ser således ut som om de engelska och tillsammans med dem också de franska krigsanshängarna skulle förklarar någonting liknande ett "ideologiskt krig" mot Tyskland, som påminner om de gamla religionskrigens fanns verkligen en tid, då religionskrig mot kättare och "otrogna" var på modet. De ledde som bekant till de svåraste följder för folkmassorna, till ekonomisk ruin och kulturell förvildning bland folken. Och något annat kunde dessa krig inte heller ge. Men det var under medeltiden dessa krig fördes. Det är väl inte tillbaka till medeltiden, till religionskrigens, vidskepelsens och den kulturella förvildningens tider de härskande klasserna i England och Frankrike vill dra oss? I varje fall är det krig man nu satt i gång under "ideologisk" flagg av ännu större omfattning och innebär ännu styre faror för Europas och hela världens folk. Men ett sådant krig kan på intet sätt rättfärdigas. Hitlerismens ideologi kan, liksom varje annat ideologiskt system, erkännas eller förkastas – det är en sak, som gäller politiska åsikter. Men varje människa begriper, att en ideologi inte kan förintas med våld, att man inte kan göra slut på den genom ett krig. Därför är det inte bara absurt utan rent av brottsligt att föra ett sådant krig som ett krig för "hitlerismens förintande", maskerat med den falska flaggen av kamp för "demokratin" I själva verket är det absolut omöjligt att kalla sådana aktioner som förbudet mot kommunistiska partiet i Frankrike, häktandet av de kommunistiska deputerade i det franska parlamentet eller beskärandet av de politiska friheterna i England, det oförsvagade nationella förtrycket i Indien o. s. v. fik en kamp för demokratin.

Är det inte klart, att det nuvarande kriget i Europa inte har det syfte som uppges i officiella uttalanden för vita åhörarkretsar i Frankrike och England, d. v. s. det är inte en kamp för demokratin, utan någonting annat, on vilket dessa herrar inte talar öppet.

Den verkliga orsaken till det engelsk-franska kriget mot Tyskland ligger inte däri, att England och Frankrike skulle ha svurit att återupprätta det forna Polen, at naturligtvis inte däri, att de skulle ha beslutat att påtaga sig uppgiften att kämpa för demokratin. De regerande kretsarna i England och Frankrike har självfallet andra, mera reella motiv för kriget mot Tyskland. Dessa motiv hänför sig inte till området för någon slags ideologi, utan till sfären av deras djupgående materiella intressen såsom stormakter med väldiga koloniala besittningar.

Det brittiska imperiet, vars befolkning i moderlandet uppgår till 47 miljoner, besitter kolonier med en befolkning på 480 miljoner. Kolonialimperiet Frankrike, vars befolkning i moderlandet inte överstiger 42 miljoner, omfattar 70 miljoner invånare i de franska kolonierna) Herraväldet över dessa kolonier, som möjliggör utsugning av hundratals miljoner människor, utgör grundvalen för Englands och Frankrikes världsvälde. Skräcken för de tyska anspråken på dessa

kolonialbesittningar – det är den innersta grunden för Englands och Frankrikes nuvarande krig mot Tyskland, vilket land på senare tid betydligt stärkts till följd av Versailles-fördragets sammanbrott. Frukten för att förlora världsväldet tvingar de regerande kretsarna i England och Frankrike att bedriva krigspolitik mot Tyskland.

Sålunda är den imperialistiska karaktären hos detta krig uppenbar för envar, som vill se tingens verkliga läge, som inte blundar för fakta.

Av allt detta framgår, vem det är som har behov av detta krig, vilket föres om herraväldet över världen. Det är klart, att det inte är arbetarklassen. Ett sådant krig har ingenting annat att bjuda arbetarklassens än blodiga offer och elände.

Nu kan ni själva döma: har sådana begrepp som ”aggression”, ”aggressor” förändrat eller inte förändrat sitt innehåll under den senaste perioden? Det är inte svårt att se, att om man använder dessa ord i den gamla meningen – d. v. s. med den innebörd de hade före den senaste avgörande vändningen i det politiska förhållandet mellan Sovjetunionen och Tyskland och innan det stora imperialistiska kriget i Europa började – så kan det endast framkalla förvirring i hjärnorna och kommer det oundvikligt att leda till felaktiga slutsatser. För att undvika detta får vi inte tillåta ett okritiskt förhållande till gamla begrepp, vilka inte kan tillämpas i den nya internationella situationen.

Så har den internationella situationen utformats under den senaste perioden.

Låt oss övergå till de förändringar, som ägt rum i det yttre läget för Sovjetunionen själv. Det är inte små förändringar, som här ägt rum, men om man vill nämna det viktigaste, så kan man inte undgå att erkänna följande: tack vare det konsekventa fullföljande av vår fredliga utrikespolitik har vi lyckats att i betydande grad stärka vår ställning och Sovjetunionens internationella vikt. **(Långvariga applåder.)**

Vårt förhållande till **Tyskland** har, som jag redan sagt, grundligt förbättrats. Här har det hela utvecklats i riktning av ett befästande av de vänskapliga förbindelserna, ett utvecklande av det praktiska samarbetet och det politiska stödet åt Tyskland i dess strävan till fred. Avslutandet av ett icke-angreppsfördrag mellan Sovjetunionen och Tyskland förpliktade oss till neutralitet i ändelse av Tysklands deltagande i ett krig. Vi har konsekvent fullföljt denna linje, vilket inte alls står i motsättning till våra truppers inryckande på det tidigare Polens område från och med den 17 september. Det är tillräckligt att erinra om att sovjetregeringen samma dag, den 17 september, tillställde alla stater, med vilka den har diplomatiska förbindelser, en speciell not, i vilken förklarades att SSSR också framdeles kommer att upprätthålla neutralitetspolitiken gentemot dem: Som bekant ryckte våra trupper in på Polens område, först sedan den polska staten fallit sönder och faktiskt upphört att finnas till. Vi kunde naturligtvis inte förbli neutrala till sådana fakta, då frågorna om vår stats säkerhet till följd av dessa händelser blev akuta. Dessutom kunde sovjetregeringen inte underlåta att ta i betraktande det utomordentliga läge, som uppstod för broderbefolkningen i Väst-Ukraina och Väst-Bjeloryssland, vilken i det sammanstörtade Polen var utlämnad åt ödets godtycke.

De följande händelserna har fullständigt bekräftat, att de nya sovjetryska-tyska förhållandena är byggda på den fasta basen av ömsesidiga intressen. Sedan Röda arméns trupper ryckt in på den tidigare polska statens område, reste sig allvarliga frågor rörande gränsdragningen mellan Sovjetunionens och Tysklands statliga intressen. Dessa frågor reglerades snabbt enligt inbördes samförstånd. Det tysk-sovjetiska fördraget om vänskap och gräns mellan SSSR och Tyskland, som slöts i slutet av september, befäste vårt förhållande till den tyska staten.

Tysklands förhållande till de andra, västeuropeiska borgerliga staterna har under de senaste två

decennierna framför allt bestämts av dess strävan att slå sönder Versaillesfördragets fjättrar, vilka smidits av England och Frankrike under aktivt deltagande av Amerikas Förenta Stater. Detta har i sista hand också lett till det nuvarande kriget i Europa.

Sovjetunionens förhållande till Tyskland har byggts på helt annan grund, som inte har någonting gemensamt med intresset att föreviga det Versailles-system, som rått efter kriget. Vi har alltid haft den uppfattningen, att ett starkt Tyskland är en nödvändig betingelse för en varaktig fred i Europa. Det skulle vara löjligt att tro, att man helt enkelt skulle kunna ”försätta Tyskland ur spelet” och stryka det ur räkningen. De makter, som invaggar sig i en sådan dum och farlig illusion, räknar inte med Versailles' sorgliga erfarenheter, blundar för Tysklands växande makt och förstår inte, att försöket att i den nuvarande internationella situationen – som i grunden skiljer sig från situationen år 1914 – upprepa Versailles, kan sluta med en krasch för dem själva.

Vi har oavslått strävat att förbättra förbindelserna med Tyskland och på allt sätt hälsat dylika strävanden inom Tyskland. Ni är vårt förhållande till den tyska staten byggt på basis av ett vänskapligt förhållande, på beredvillighet att understödja Tysklands strävan till fred och därjämte på en önskan att med alla medel främja utvecklandet av de sovjetrysk-tyska ekonomiska förbindelserna till ömsesidig fördel för de båda staterna. Det bör speciellt noteras, att de förändringar, som ägt rum i de sovjetrysk-tyska förbindelserna på det politiska området, skapat gynnsamma förutsättningar för de sovjetrysk-tyska ekonomiska förbindelsernas utveckling. Den tyska delegationens senaste ekonomiska förhandlingar i Moskva, och de förhandlingar, som Sovjetunionens ekonomiska delegation för närvarande för i Tyskland, förbereder en bred basis för utvecklandet av handelsomsättningen mellan Sovjetunionen och Tyskland.

Tillåt mig nu att dröja vid de händelser, som är direkt förknippade med våra truppers inryckande på den tidigare polska statens område. Jag behöver inte skildra dessa händelsers förlopp. Allt detta har vår press ingående behandlat, och ni, kamrater deputerade, känner väl till fakta i denna sak. Jag skall endast dröja vid det allra väsentligaste.

Det behöver inte bevisas, att vår regering var skyldig att i det ögonblick då den polska staten fullständigt bröt samman räcka handen till hjälp åt våra ukrainska och bjeloryska bröder i **Väst-Ukrainas** och **Väst-Bjelorysslands** område. Så gjorde den också. (**Stormande, långvariga applåder. De deputerade reser sig och hälsar talarens ord med ovationer.**) Då Röda armén ryckte in i dessa områden möttes den av den ukrainska och bjeloryska befolkningens fulla sympati. Befolkningen hälsade våra trupper som befriaren från panernas förtryck, från de polska godsägarnas och kapitalisternas förtryck.

Under Röda arméns frammarsch genom dessa områden hade våra trupper på sina ställen betydande sammandrabbningar med de polska trupperna och följaktligen hade vi också förluster. Hur stora dessa förluster var, framgår av följande. På den bjeloryska fronten hade Röda arméns trupper – inberäknat både befäl och menige – 246 stupade och 503 sårade, tillsammans således 749. På den ukrainska fronten hade vi bland befäl och menige 491 stupade och 1,359 sårade, alltså inalles 1,850. Följaktligen uppgick Röda arméns samtliga förluster inom Väst-Ukraina och Väst-Bjelorysslands territorium till 737 stupade och 1,862 sårade, d. v. s. inalles 2,599 man. Vad våra krigstroféer i Polen beträffar, så uppgår de till över 900 kanoner, mer än 10,000 kulsprutor, över 300,000 gevär, mer än 150 miljoner gevärspatroner, omkring 1 miljon artillerigranater, upp till 300 flygplan o. s. v.

Det område, som övergått till SSSR, är till sin omfattning lika stort som en stor europeisk stats territorium. Sålunda omfattar Väst-Bjelorysslands territorium 108,000 kvkm och har en befolkning på 4,8 miljoner. Väst-Ukrainas territorium 88,000 kvkm. och har en befolkning på 8 miljoner. Sålunda omfattar Väst-Ukrainas och Väst-Bjelorysslands område, som nu övergått till

oss, 196,000 kvkm., och dess befolkning uppgår till omkring 13 miljoner, av vilka över 7 miljoner är ukrainare, över 3 miljoner bjeloryssar, över 1 miljon polacker och över 1 miljon judar.

Den politiska betydelsen av dessa händelser kan svårligen överskattas. Alla underrättelser från Väst-Ukraina och Väst-Bjeloryssland vittnar om, att befolkningen mötte sin befrielse från de polska panernas förtryck med obeskrivlig entusiasm och varmt hälsade sovjetmaktens nya stora segrar. **(En lång applådstorm bryter lös.)** Valen till Väst-Ukrainas och Väst-Bjelorysslands Folkförsamlingar, som ägt rum under de senaste dagarna, och som här för första gången organiserades på grundvalen av allmän, direkt och lika rösträtt med hemlig omröstning, har visat att åtminstone nio tiondelar av befolkningen i dessa områden länge varit förberedda för återförening med Sovjetunionen. De beslut som fattats av Folkförsamlingarna i Lwow och Bjelostok och som vi alla redan känner, vittnar om fullständig enighet bland de folkvalda deputerade i alla politiska frågor.

Vi övergår nu till vårt förhållande till de baltiska staterna. Som bekant har också här väsentliga förändringar ägt rum.

Till grund för Sovjetunionens förbindelser med **Estland, Lettland och Litauen** ligger respektive fredsföredrag, som ingicks år 1920. Enligt dessa fördrag erhöll Estland, Lettland och Litauen självständig statlig existens, och under hela den förgångna perioden har Sovjetunionen oföränderligt fört en vänskaplig politik gentemot dessa nybildade små stater. Häri yttrade sig den grundläggande skillnaden mellan sovjetmaktens politik och Tsarrysslands politik, vilket land brutalt förtryckte de små folken och inte gav dem den ringaste möjlighet till självständig nationell och statlig utveckling samt hos dem efterlämnade inte så få tunga minnen. Det måste erkännas, att den erfarenhet de två förflutna årtiondena gett beträffande utvecklingen av de vänskapliga sovjet-estniska, sovjet-lettiska och sovjet-litauiska förbindelserna, skapat gynnsamma förutsättningar för ett fortsatt bestående av Sovjetunionens politiska och andra förbindelser med de baltiska grannarna. Detta har också, de senaste diplomatiska förhandlingarna med Estlands, Lettlands och Litauens representanter visat, och likaså de fördrag som på grund av dessa förhandlingar undertecknats i Moskva.

Ni vet, att Sovjetunionen slutit pakter om ömsesidig hjälp med Estland, Lettland och Litauen, pakter av den största politiska betydelse. Den principiella grundvalen för dessa pakter är densamma. De baserar sig på ömsesidig hjälp mellan Sovjetunionen å ena sidan samt Estland, Lettland och Litauen å andra sidan, inberäknat också ömsesidig militär hjälp, i händelse någon av parterna angripes. Med hänsyn till dessa länders säregna geografiskt läge, då de utgör ett slags ingångsportar till SSSR, särskilt från Östersjön, ger dessa pakter Sovjetunionen möjlighet att ha militära flottbaser och flygbaser på bestämda punkter inom Estland och Lettland. Beträffande Litauen upprättas gemensamt med Sovjetunionen försvar av den litauiska gränsen. Inrättandet av dessa SSSR:s militära flottbaser samt flygbaser inom Estlands-Lettlands och Litauens område och förläggandet av ett visst antal av Röda arméns trupper till dessa baser och flygplatser för att skydda desamma tryggar ett säkert stöd för försvaret inte endast för Sovjetunionen utan också för de baltiska staterna själva och bidrar därmed till fredens upprätthållande, något vari våra folk är intresserade.

De under senaste tid förda diplomatiska förhandlingarna med Estland, Lettland och Litauen har visat, att mellan oss förefinnes tillräckligt förtroende och erforderlig förståelse för nödvändigheten av att förverkliga dessa militära försvarsåtgärder såväl i Sovjetunionens som också i dessa staters eget intresse. Under förhandlingarna klargjordes fullständigt de deltagandes strävan att bevara freden och garantera säkerheten för våra folk, som är sysselsatta med fredligt arbete. Allt detta tryggade ett framgångsrikt slutförande av förhandlingarna och avslutandet av de pakter om ömsesidig hjälp, vilka har en viktig historisk betydelse.

Den speciella karaktären hos dessa pakter om ömsesidig hjälp innebär alls inte någon inblandning från Sovjetunionens sida i Estlands, Lettlands och Litauens angelägenheter, så som vissa utländska pressorgan försöker framställa saken. Tvärtom, alla dessa pakter om ömsesidig hjälp bekräftar fast integriteten av de undertecknande staternas suveränitet, och principen av ickeinblandning i den andra statens angelägenheter. Dessa pakter utgår ifrån en ömsesidig aktning för den andra partens statliga, sociala och ekonomiska struktur och måste stärka grundvalen för ett fredligt samarbete i god grannsämja mellan våra folk. Vi är för ett ärligt och noggrant uppfyllande av de ingångna pakterna på grundvalen av fullständig ömsesidighet och förklarar, att pratet om de baltiska staternas sovjetisering endast är till fördel för våra gemensamma fiender och alla möjliga sovjetfientliga provokatörer.

På grundvalen av den uppnådda förbättringen i de politiska förbindelserna med Estland, Lettland och Litauen har Sovjetunionen i stor utsträckning tillmötesgått dessa staters ekonomiska behov och slutit motsvarande handelsöverenskommelser med dem. I samband med dessa ekonomiska överenskommelser ökar handelsomsättningen med de baltiska länderna flera gånger om och har gynnsamma perspektiv för fortsatt utveckling. Under de förhållanden, då handeln i alla europeiska länder, bland dem också de neutrala staterna, är underkastad oerhörda svårigheter, har dessa Sovjetunionens ekonomiska överenskommelser med Estland, Lettland och Litauen en synnerligen stor positiv betydelse för dessa länder.

Sålunda kommer det närmande som ägt rum mellan SSSR, Estland, Lettland och Litauen att främja ett snabbare uppsving av jordbruket, industrin, trafikväsendet och folkväståndet överhuvud hos våra baltiska grannar.

Sovjetpolitikens principer gentemot de små länderna har särskilt kraftigt demonstrerats genom fördraget om överlämnande av staden Vilna och Vilnaområdet till litauiska republiken. Härigenom utvidgar den litauiska staten med sina två och en miljon invånare i betydande grad sitt territorium och utökar sin befolkning med 500,000 personer samt erhåller staden Vilna, vars befolkning är nästan dubbelt så stor som invånarantalet i den nuvarande litauiska huvudstaden. Sovjetunionen har inte beslutat överlämna staden Vilna till republiken Litauen på den grund att den litauiska befolkningen där är övervägande. Nej, i Vilna är befolkningens majoritet ickelitauisk. Men sovjetregeringen räknade med att staden Vilna, som Polen med våld frånryckt Litauen, måste tillhöra Litauen, emedan den å ena sidan är förknippad med den litauiska statens historiska förflutna och å andra sidan med det litauiska folkets nationella förhoppningar. I den utländska pressen har man påvisat, att det hittills inte förekommit ett sådant fall i världshistorien, då en stor stat av egen vilja skulle ha överlämnat en sådan stor stad åt en småstat. Så mycket mera markant demonstrerar denna handling från Sovjetunionens sida dess goda vilja.

I ett särskilt läge befinner sig vårt förhållande till **Finland**. Detta förklaras huvudsakligen därav, att i Finland olika slags inflytanden från tredje maktens sida mera gör sig gällande. Om man ser opartiskt på saken måste det likväl erkännas, att samma frågor rörande Sovjetunionens, och i synnerhet Leningrads säkerhet, vilka stod på dagordningen under förhandlingarna med Estland, också står på dagordningen under förhandlingarna med Finland. Man kan säga, att frågorna rörande säkerheten för Sovjetunionens vidkommande i vissa avseenden här t. o. m. gör sig starkare gällande, försåvitt sovjetstatens viktigaste stad näst Moskva – Leningrad – ligger endast 32 km. från Finlands gräns. Det betyder, att Leningrad befinner sig på ett kortare avstånd från en annan stats gräns än vad som behövs för artilleribeskjutning med moderna fjärrskjutande kanoner. Å andra sidan är inloppet till Leningrad likaså i betydande grad beroende av om Finland intar en vänskaplig eller fientlig ställning till Sovjetunionen, då Finska vikens hela norra kust och alla öar i den centrala delen av Finska viken tillhör Finland.

Om man tar detta förhållande, och likaså den situation som uppstått i Europa, i betraktande, så kan man räkna med att Finland kommer att visa tillbörligt förstående.

På vad har Sovjetunionens förbindelser med Finland baserats under alla dessa år? Det är bekant, att grundvalen för dessa förbindelser utgöres av fredsfördraget av år 1920 enligt samma typ som våra fördrag med våra andra baltiska grannar. Sovjetunionen har av egen fri vilja garanterat Finlands självständiga och oavhängiga existens. Det kan inte råda något tvivel om att endast sovjetregeringen, som erkänner principen om nationaliteternas fria utveckling, kunde taga detta steg. Det måste sägas, att ingen regering i Ryssland, med undantag av sovjetregeringen, kan tillåta existensen av ett oavhängigt Finland just vid själva portarna till Leningrad. Om detta vittnar vältaligt erfarenheten med Kerenskijs–Tseretellis ”demokratiska” regering, för att nu inte tala om furst Lvovs och Miljukovs regering och ännu mindre om tsarregeringen. Utan tvivel skulle denna viktiga omständighet kunna tjäna som en god förutsättning för ett förbättrande av de sovjet–finska förbindelserna, av vilka Finland synbarligen inte är mindre intresserat än Sovjetunionen.

De sovjet–finska förhandlingarna inleddes helt nyligen på vårt initiativ. Vad är föremålet för dessa förhandlingar? Det är inte svårt att förstå, att i den nuvarande internationella situationen, då ett krig håller på att flamma upp mellan de största staterna i Europas mitt, ett krig som kan medföra stora överraskningar och faror för alla europeiska stater – Sovjetunionen inte endast har rätt utan också är skyldig att träffa allvarliga åtgärder för att befästa sin säkerhet. Härvid är det naturligt, att sovjetregeringen visar särskild omsorg om Finska viken, som utgör inloppet till Leningrad, och likaså i fråga om den landgräns, som befinner sig på en 30 kras hotande avstånd från Leningrad. Jag erinrar om att Leningrads invånarantal nått upp till tre och en halv miljon, vilket är nästan lika mycket som hela Finlands befolkning, som uppgår till 3,65 miljoner. **(Munterhet och rörelse i salen.)**

Det finns väl knappast någon grund till att dröja vid de amsagor, som den utländska pressen sprider om Sovjetunionens förslag vid förhandlingarna med Finland. Några påstår, att Sovjetunionen ”kräver” staden Viborg och norra delen av sjön Ladoga. Låt oss först som sist säga, att detta är ren fantasi och lögn. Andra påstår, att SSSR ”kräver” att få Ålandsöarna. Det är likaledes fantasi och lögn. Dessutom pratas det om några slags anspråk, som Sovjetunionen skulle ha beträffande Sverge och Norge. Men det är en sådan fräck lögn, att det helt enkelt inte lönar sig att dementera det. **(Allmänt skratt.)** I själva verket är våra förslag vid förhandlingarna med Finland i högsta grad anspråkslösa och inskränker sig, till det minimum, utan vilket det är omöjligt att trygga SSSR:s säkerhet och få till stånd vänskapliga förbindelser med Finland.

Vi inledde förhandlingarna med Finlands representanter – för vilket ändamål Finlands regering beordrade herrar Paasikivi och Tanner till Moskva – utifrån förslaget att avsluta en sovjet–finsk pakt om ömsesidig hjälp av ungefär samma typ som våra pakter om ömsesidig hjälp med de andra baltiska staterna. Då den finska regeringen emellertid förklarade, att avslutandet av en sådan pakt skulle stå i strid med den ståndpunkt av absolut neutralitet, som den intager, yrkade vi inte på att få vårt förslag igenom. Vi föreslog då att man skulle gå över till konkreta frågor, vilka intresserade oss ur synpunkten av SSSR:s säkerhet, och i synnerhet Leningrads säkerhet såväl från sjösidan – i Finska viken – som också från landssidan med hänsyn till att gränslinjen går ytterst nära Leningrad. Vi föreslog en överenskommelse om att förskjuta den sovjetfinska gränsen på Karelska näset några tiotal kilometer åt norr från Leningrad. I stället för detta föreslog vi att överlämna till Finland en del av Sovjetkarelen område, vilken är dubbelt så stor som det område Finland skulle överlämna till Sovjetunionen. Vi föreslog också en överenskommelse om att Finland för en bestämd tid skulle utarrendera åt oss ett mindre stycke av sitt territorium i trakten av inloppet till Finska viken, för att vi där skulle få möjlighet att organisera en flottbas. Då SSSR kommer att ha en flottbas vid södra inloppet till Finska viken, nämligen i Baltischport, så som det är överenskommet i den sovjetestniska pakt om ömsesidig hjälp, så skulle upprättandet av en flottbas vid norra inloppet till Finska viken fullständigt trygga Finska viken mot fientliga angrepp från andra staters sida. Vi tvivlar inte på att upprättandet av en sådan bas står i överensstämmelse med inte bara Sovjetunionens intressen, utan också med Finlands egen säkerhet. Andra förslag

som vi ställt, bl. a. förslaget om utbyte av några öar i Finska viken och likaså en del av halvöarna Rybatjij och Srednij mot ett till omfånget dubbelt så stort område i Sovjetkarelen möter tydligen inga invändningar från finska regeringens sida. Meningsskiljaktigheterna i fråga om en del av våra förslag har ännu inte övervunnits, och de eftergifter som Finland gjort i detta avseende, exempelvis en partiell eftergift i fråga om territoriet på Karelska näst, är uppenbart otillräckliga.

Vi har vidare gjort en rad nya försök att tillmötesgå Finland. Vi har förklarat, att i händelse våra viktigaste förslag antages, är vi beredda att återtaga våra invändningar mot Ålandsöarnas befästade, vilket Finlands regering redan länge yrkar på. Vi har endast gjort det förbehållet, att vi återtar våra invändningar mot Ålandsöarnas befästade på det villkoret, att ifrågavarande befästningar kommer att utföras av Finlands egna nationella krafter och att utomstående länder inte kommer att ta någon som helst del i dessa befästningar, i den mån inte heller SSSR kommer att delta. Vi har också föreslagit Finland att längs hela sovjet-finska gränsen på Karelska näset desarmera de befästa områdena, vilket helt måste motsvara Finlands intressen. Vi har vidare uttalat önskan att stärka den sovjet-finska ickeangreppspakten med kompletterande ömsesidiga garantier. Slutligen skulle ett befästade av de sovjet-finska politiska förbindelserna utan tvivel vara en utmärkt basis även för ett snabbt uppsving av de ekonomiska förbindelserna mellan våra länder.

Sålunda är vi beredda att gå Finland till mötes i de frågor, som har särskilt intresse för detta land.

Efter allt detta tror vi inte, att man från finsk sida skall börja söka anledning att omintetgöra den planerade överenskommelsen. Det skulle inte stå i överensstämmelse med en politik av vänskapliga sovjet-finska förbindelser och skulle självfallet tillfoga Finland allvarlig skada. Vi är övertygade om att de ledande finska kretsarna riktigt kommer att inse betydelsen av de vänskapliga sovjet-finska förbindelsernas stärkande och att de ledande männen i Finland inte skall ge efter för någon sovjetfientlig påtryckning eller hets från vilken sida det än vara må.

Jag måste likväl meddela, att t. o. m. Amerikas Förenta Staters president funnit det vara på sin plats att blanda sig in i dessa frågor, vilket man svårligen kan få att gå ihop med den amerikanska neutralitetspolitiken. I sin skrivelse av den 12 oktober, adresserad till ordföranden för Högsta sovjetens presidium, kamrat Kalinin, uttryckte hr Roosevelt förhoppningen att de vänskapliga och fredliga förbindelserna mellan SSSR och Finland skall upprätthållas och utvecklas. Man skulle kunna tänka, att Amerikas Förenta Stater står i ett bättre förhållande till, låt oss säga Filippinerna eller Kuba, som sedan länge kräver frihet och oavhängighet av USA och inte kan få det, än Sovjetunionen till Finland, som för länge sedan av Sovjetunionen erhållit både frihet och statlig oavhängighet.

På hr Roosevelts skrivelse svarade kamrat Kalinin följande:

”Jag anser det vara på sin plats att erinra Er om, herr president, att sovjetregeringen av fri vilja den 31 december 1917 tillerkände den finska republiken statlig oavhängighet och att Finlands suveränitet garanterats genom fredsfördraget mellan Ryska Socialistiska Sovjetrepubliken och Finland av den 14 oktober 1920. Genom nämnda handlingar har sovjetregeringen fastställt grundprinciperna för inbördes förhållande mellan Sovjetunionen och Finland. I överensstämmelse med dessa principer föres också de nuvarande förhandlingarna mellan sovjetregeringen och Finlands regering. Tvärtemot de tendentiösa versioner, som sprides av kretsar, vilka uppenbart inte är intresserade av fred i Europa, är det enda syftet med ifrågavarande förhandlingar att konsolidera det inbördes förhållandet mellan Sovjetunionen och Finland samt befästa det vänskapliga samarbetet mellan de bägge länderna för att trygga Sovjetunionens och Finlands säkerhet.”

Efter ett sådant klart svar av ordföranden för Sovjetunionens Högsta sovjets presidium måste det

vara fullständigt klart, att den finska regeringen, därest den goda viljan förefinnes, kommer att tillmötesgå våra minimiförslag, vilka inte endast ej står i motsättning till Finlands nationella och statliga intressen, utan befäster dess yttre säkerhet och skapar en bred bas för en fortsatt vittgående utveckling av de politiska och ekonomiska förbindelserna mellan våra länder.

Några ord om förhandlingarna med **Turkiet**.

Om det väsentliga i dessa förhandlingar skrives i utlandet allehanda amsagor. Några påstår att SSSR krävt att få områdena Ardagan och Kars. Låt oss först som sist säga, att detta är fullständig fantasi och lögn. Andra påstår, att SSSR skulle krävt ändring av den internationella konventionen, som slöts i Montreux, och företrädesrätt för SSSR i fråga om Sunden. Detta är också fantasi och lögn. I själva verket var det fråga om en tvärsidig pakt om ömsesidig hjälp, som inskränkte sig till Svarta havsområdet och Sunden. Sovjetunionen ansåg, att avslutandet av en sådan pakt inte kunde föranleda den till aktioner, som skulle kunna dra in den i en väpnad konflikt med Tyskland – detta för det första – och att SSSR med hänsyn till krigshotet måste ha garanti för att Turkiet inte kommer att släppa in genom Bosporen i Svarta havet krigsskepp tillhörande makter, som inte gränsar till Svarta havet – detta för det andra. Turkiet avvisade dessa båda förbehåll från Sovjetunionens sida och omöjliggjorde därmed paktens slutande.

De sovjet-turkiska förhandlingarna ledde inte till avslutande av en pakt, men de hjälpte oss att få klarhet eller åtminstone att känna oss för i en rad politiska frågor, som intresserade oss. I den nuvarande internationella situationen är det särskilt viktigt att känna den verkliga fysionomin och politiken hos de stater, med vilka förbindelserna har en särskilt allvarlig betydelse. I Turkiets politik är det nu mycket som blivit oss betydligt klarare, både som resultat av förhandlingarna i Moskva och som resultat av den turkiska regeringens senaste utrikespolitiska handlingar.

Turkiets regering föredrog som bekant att knyta sitt öde vid en bestämd gruppering av de europeiska makter, som deltar i kriget. Den slöt en pakt om ömsesidig hjälp med England och Frankrike, som redan under två månader fört krig med Tyskland. Härmed har Turkiet slutgiltigt lämnat den försiktiga neutralitetspolitiken och trätt in i det uppflammande europeiska krigets kretslopp. Med detta är man synnerligen belåten både i England och i Frankrike då man vill dra in så många neutrala länder som möjligt, i sin krigssfar. Huruvida Turkiet kommer att ångra sig – det skall vi inte försöka gissa. **(Rörelse i salen.)** Vår sak är endast att notera dessa nya moment i vår grannes utrikespolitik och uppmärksamt följa händelsernas utveckling.

Om Turkiet till en viss grad i dag bundit sina händer och drages till ett för landet riskfyllt stödjande av en av de krigförande parterna, så är det uppenbart, att den turkiska regeringen är medveten om det ansvar den i och med detta påtar sig. Men detta är inte den utrikespolitik, som Sovjetunionen fullföljer och tack vare vilken Sovjetunionen redan tillförsäkrat sig inte så få utrikespolitiska framgångar. Sovjetunionen föredrar att också framdeles behålla sina händer fria, att konsekvent fullfölja sin neutralitetspolitik och inte endast ej medverka till krigets lössläppande, utan tvärtom bidra till att stärka de strävanden till fredens återställande, som gör sig gällande. Vi är övertygade om, att den fredspolitik, som SSSR bedriver, även för framtiden har de bästa perspektiv. Denna politik kommer vi att fullfölja också i svarta havsområdet i förvissning om att vi helt skall kunna trygga dess genomförande på behörigt sätt, så som Sovjetunionens och med den vänskapliga staters intressen kräver. **(Applåder).**

Nu till förbindelserna med **Japan**.

På senaste tid kan en viss förbättring i de sovjet-japanska förbindelserna antecknas. Denna förbättring har kunnat förmärkas efter den för kort tid sedan ingångna överenskommelsen i Moskva, vilka ledde till att den bekanta konflikten på den mongolisk-mandsjuriska gränsen

likviderades.

Under flera månader, närmare bestämt, under loppet av maj, juni, juli, augusti och till mitten av september, pågick i räjongen Nomanchansk, som ligger vid den mongolisk-mandsjuriska gränsen, krigshandlingar, i vilka japansk-mandsjuriska och sovjet-mongoliska trupper deltog. I krigshandlingarna under denna period deltog alla vapenslag, inklusive flyg och tungt artilleri, och striderna antog ibland en synnerligen blodig karaktär. Den fullständigt meningslösa konflikten krävde inte så få förluster på vår sida, men på den japansk-mandsjuriska sidan var förlusterna flera gånger större. Slutligen vände sig Japan till oss med förslag att likvidera konflikten, och vi tillmötesgick gärna den japanska regeringen.

Konflikten framkallades som bekant genom Japans strävan att slå under sig en del av den Mongoliska folkrepublikens territorium och att på detta sätt med våld ändra den mongolisk-mandsjuriska gränsen till sin fördel. En sådan självrådlig metod måste möta ett beslutsamt motstånd och visade än en gång sin fullständiga ohållbarhet, då saken gäller Sovjetunionen eller dess bundsförvanter. Om Polens olycksaliga exempel helt nyligen demonstrerade hur litet värde pakter om ömsesidig hjälp, som undertecknats av vissa stormakter i Europa, ibland har (**skratt**), så var det någonting helt annat, som demonstrerades vid den mongoliskmandsjuriska gränsen. Här demonstrerades betydelsen av de pakter om ömsesidig hjälp, vilka undertecknats av Sovjetunionen. (**Stormande, långvariga applåder.**)

Vad den ifrågavarande konflikten beträffar, så likviderades den genom den sovjet-japanska överenskommelsen som ingicks den 15 september i Moskva, och freden återställdes fullständigt vid den mongolisk-mandsjuriska gränsen. Härmed var det första steget till förbättrande av de sovjet-japanska förbindelserna taget.

På dagordningen står nu bildandet av en gränskommission, sammansatt av representanter för den sovjet-mongoliska och den japansk-mandsjuriska sidan. Denna kommission får till uppgift att granska vissa stridiga frågor rörande gränsen. Det behöver inte betvivlas, att därest god vilja ådagalägges inte bara från vår sida, skall metoden att underkasta gränsfrågorna en saklig granskning ge positiva resultat.

Dessutom har möjligheten att inleda förhandlingar i frågor rörande den sovjet-japanska handeln klargjorts. Det måste erkännas, att det ligger i båda staternas intresse att utveckla handelsomsättningen mellan SSSR och Japan.

Vi har sålunda skäl att säga, att en förbättring i vårt förhållande till Japan kunnat skönjas. Det är i dag svårt att avgöra i vilken mån man kan räkna med en snabb utveckling av denna tendens. Vi har ännu inte lyckats få klarhet i, hur pass allvarligt jordmånen är förberedd för detta i japanska kretsar. Å vår sida måste vi säga, att vi förhåller oss positivt till japanska förslag av denna art och behandlar dem utifrån synpunkten av vår grundläggande politiska position och vår omsorg om fredens intressen.

Till sist några ord om krigskontraband och utförsel av vapen från neutrala länder till de krigförande länderna.

I dagarna publicerades en not av sovjetregeringen till svar på Englands noter av den 6 och 11 september. I vår not framlades Sovjetunionens synpunkt på frågorna om krigskontraband och påvisades, att sovjetregeringen inte kan räkna livsmedel och bränsle för den fredliga befolkningen samt beklädnadsartiklar såsom krigskontraband, att förbud mot införsel av massförbrukningsartiklar innebär att döma barn, kvinnor, åldringar och sjuka till elände och

svältdöd. Sovjetregeringen påvisar i noten, att sådana frågor inte kan få avgöras endast av den ena sisen, så som England gjort, utan att de måste avgöras enligt allmänt samförstånd mellan makterna. Vi räknar med att de neutrala länderna, och likaså den allmänna opinionen i England och Frankrike kommer att erkänna att vår ställning är riktig och att vidtaga åtgärder för att kriget mellan de krigförande ländernas arméer inte skall förvandlas till ett krig mot barn, kvinnor, åldringar och sjuka. I varje fall kommer vårt land i egenskap av ett neutralt land, som ej är intresserat av att kriget underblåses, att vidtaga alla mått och steg för att göra kriget mindre ödeläggande, att försvaga det och i fredens intresse påskynda dess avslutande.

Ur synpunkten av ett sådant perspektiv framkallar den amerikanska regeringens beslut att upphäva utförselbudet mot vapen till de krigförande länderna ett berättigat tvivel. Det kan väl knappast råda något tvivel om att detta beslut inte kommer att resultera i att kriget mildras och att dess slut bringas närmare, utan tvärtom – det kommer att främja, stärka och skärpa kriget och förlänga det. Självfallet kan ett sådan beslut trygga den amerikanska krigsindustrins höga profiler. Men frågan är: kan denna omständighet rättfärdiga upphävandet av förbudet mot Utförsel av vapen från Amerika? Det är klatt, att den inte kan göra det.

Sådan är den internationella situationen för närvarande. Sådana är grunderna för Sovjetunionens utrikespolitik. **(Stormande, långvariga applåder. Alla delegerade reser sig och hyllar kamrat Molotov med ovationsartade applåder och leverop).**

Källa: Kommunisterna och 2:a världskriget 1939-40. PDF-nätdokument av Martin Fahlgren 27 sept 2009